

**UNIVERZITA
JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA**

magisterské/kombinované studium

2011 – 2013

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Václava Říhová

Transformace penzijního fondu v penzijní společnost
z hlediska správy klienta

Praha 2013

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Martina Tothová

COMENIUS UNIVERSITY PRAGUE

Master's degree/Combined (Part-Time) Studies

2011 - 2013

DIPLOMA THESIS

Václava Říhová

Pension fund transformation into a pension company
from the aspect of client administration

Prague 2013

Diploma Thesis Work Supervisor:

Mgr. Martina Tothová

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 13.3.2013

Jméno autorky: Václava Říhová.

Vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Martině Tothové za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá penzijní reformou v České republice a transformací penzijního fondu v penzijní společnost z hlediska dopadů na podnikové procesy související zejména se správou smlouvy klienta. Autorka se zabývá nejen dopady reformy do konkrétních procesů, ale také tvorbou těchto procesů a podmínkami za jakých vznikají.

V úvodu jsou vymezeny základní pojmy s touto problematikou spjaté a pospány cíle práce. V teoretické části práce je obecně popsána řešená problematika a nastíněn právní rámec penzijní reformy v České republice. V dalších kapitolách jsou pak vymezeny subjekty, které společně s penzijní společností napomáhají realizovat některé procesy. V závěru teoretické části práce se autorka zabývá konstrukcí produktu penzijní společnosti a postupem definování procesů.

Praktická část pak popisuje vybrané procesy penzijní společnosti spjaté zejména s životním cyklem smlouvy důchodového spoření a doplňkového penzijního spoření.

Klíčové pojmy:

Centrální registr smluv, doplňkové penzijní spoření, důchodové spoření, důchodový fond, penzijní fond, penzijní reforma, penzijní společnost, penzijní systém, proces, produkt, účastnický fond.

Annotation

This thesis is concerned with the pension reform in the Czech Republic and with the transformation of a pension fund into a pension company from the aspect of its impact on the business processes especially of client administration. The author is concerned not only with the impact of the reform on specific processes but also with creation of the processes and conditions of their forming.

In the introduction the main concepts are defined and the purpose of the thesis is described. In the theoretical part there is a description of the problematics in general and the legal framework of the pension reform in Czech Republic is given. In the following chapters are defined other subjects helping the pension company in the implementation of some of the processes. In the conclusion of the thesis' theoretical part is the author concerned with the pension company products construction and with the process defining procedure.

The practice part of the thesis describes chosen processes of a pension company related mainly to the lifecycle of a pension savings and supplementary pension savings contract.

Key words

Central contract registry, pension fund, pension system, pension reform, pension company, participator fund, pension savings, supplementary pension savings, proces, product.

OBSAH

ÚVOD.....	8
1. Úvod do problému.....	8
2. Cíl práce	9
3. Vymezení pojmů	10
Teoretická část.....	12
4. Penzijní reforma	12
4.1 Právní rámec a účinnost penzijní reformy v České republice.....	13
4.2 Transformace, účastnické a důchodové fondy	15
4.2.1 Transformovaný fond	15
4.2.2 Účastnické a důchodové fondy	16
4.3 Externí subjekty a jejich spolupráce s penzijní společností - II. pilíř	19
4.3.1 Centrální registr smluv.....	19
4.3.2 Finanční úřady	20
4.3.3 Pojišťovny.....	21
4.3.4 Prodejní síť.....	21
4.4 Externí subjekty a jejich spolupráce s penzijní společností - III. pilíř.....	24
4.4.1 Ministerstvo financí - SDPF	24
4.4.2 Zaměstnavatel	26
4.4.3 Pojišťovny.....	26
Praktická část.....	28
5. Design procesů a produktu penzijní společnosti.....	28
5.1 Produkt	28
5.1.1 Smlouva	29
5.1.2 Služby	30
5.1.3 Poplatky	30

5.2	Design procesů penzijní společnosti	33
6.	Důchodové spoření – II. pilíř	36
6.1	Vznik smlouvy o důchodovém spoření.....	36
6.1.1	Uzavření smlouvy na dálku	41
6.1.2	Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti.....	41
6.2	Život smlouvy o důchodovém spoření.....	43
6.2.1	Vedení osobního důchodového účtu.....	43
6.2.2	Změny na smlouvě.....	45
6.2.3	Změny údajů o účastníkovi.....	45
6.2.4	Změny investiční strategie	46
6.3	Zánik smlouvy o důchodovém spoření	47
6.3.1	Úhrada jednorázového pojistného na pojištění důchodu	48
6.3.2	Úhrada 60 procent prostředků účastníka do státního rozpočtu.....	51
6.3.3	Převod důchodových práv do důchodového systému Evropského společenství	51
6.3.4	Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti.....	52
6.3.5	Úmrtí účastníka ve spořicí době	52
7.	Doplňkové penzijní spoření – III. pilíř.....	54
7.1	Vznik smlouvy o doplňkovém penzijním spoření	54
7.2	Život smlouvy o doplňkovém penzijním spoření	57
7.2.1	Vedení osobního penzijního účtu	57
7.2.2	Přerušeni nebo doklad placeni příspěvků účastníka	58
7.2.3	Určené osoby na smlouvě a jejich změna.....	59
7.3	Zánik smlouvy o doplňkovém penzijním spoření.....	60
7.3.1	Starobní a invalidní penze na určenou dobu.....	61
7.3.2	Úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi a pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu.	62
7.3.3	Jednorázové vyrovnání a odbytné.....	62
7.3.4	Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti.....	63
7.3.5	Předdůchod	63

7.4	Doplňkové penzijní spoření a penzijní připojištění	64
8.	Penzijní společnosti na českém trhu	66
ZÁVĚR.....		68
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		70
SEZNAM OBRÁZKŮ		73

ÚVOD

1. Úvod do problému

Téma této diplomové práce úzce souvisí s mojí praxí a zkušenostmi získanými na pozici analytika IT v jednom z penzijních fondů, resp. penzijní společnosti. Podílela jsem se na designu procesů a přípravě informačního systému několik let před účinností penzijní reformy a to zejména v uplynulém roce 2012. Změny a především zcela nové procesy z hlediska penzijní společnosti vychází zejména z nové legislativy, která definuje podobu důchodového systému pro Českou republiku. Legislativa je pro penzijní společnost primárním zadáním, ale zároveň také přímým východiskem pro navazující činnosti, které musela penzijní společnost realizovat v rámci přípravy na penzijní reformu, tak aby se stala úspěšným účastníkem reformního procesu.

Co se použitých zdrojů týká, v diplomové práci vycházím především z dostupných právních předpisů a internetových zdrojů, které se touto problematikou zabývají. Nemalou měrou se však do této práce promítají také mé vlastní zkušenosti z praxe a to jednak znalost fungování systému penzijního připojištění v České republice, a taktéž účast na zahraničních projektech, v rámci nichž jsem se více či méně podílela na definování procesů a implementaci informačních systémů pro pojišťovny či penzijní fondy.

2. Cíl práce

Diplomová práce je zaměřena především na dopady penzijní reformy v České republice do business procesů¹ penzijní společnosti, velká většina z nich musela být v rámci penzijní společnosti nově vytvořena nebo upravena. Cílem práce je nejen navrhnout proces transformace a identifikovat její dopady, ale také kvantifikovat z tohoto hlediska rozsáhlost penzijní reformy. I když z jiných hledisek, obchodních či principiálních se může tato penzijní reforma zdát jako nedostatečná, z hlediska procesního je příprava na ni poměrně náročná.

Kromě návrhu vybraných procesů, které budou v praktické části této práce rozpracovány, je cílem této práce nabídnout čtenáři komplexní pohled na fungování penzijní společnosti uvnitř, ale také navenek, tzn. z pohledu nutných interakcí penzijní společnost s dalšími subjekty, které do procesů vstupují. V rámci analýzy konkrétních procesů není vůbec, nebo je pouze minimálně řešena problematika pravidel hospodaření penzijní společnosti a dohledu ČNB. Pouze okrajově se v práci zabývám problematikou prvního neboli tzv. státního pilíře, protože tento pilíř se výrazně nemění, zůstává zcela ve správě státu a nikoliv penzijních společností.

Dalším důležitým cílem této práce je návrh postupu vzniku produktu penzijní společnosti, definování produktu jako takového a funkce produktu jako zásadní entity při definování podnikových procesů.

Samotný proces vzniku podnikových procesů je také jedním z klíčových témat této práce. Za povšimnutí určitě stojí podmínky, za jakých musela být celá příprava na penzijní reformu realizována, ať už jde o hledisko časové, personální, tak také např. nutnost paralelizace přípravy legislativy, podnikových procesů a konečně také informačního systému, který v této době a v tomto oboru podnikání hraje roli takřka nejdůležitější.

---

¹ Podnikové činnosti, v rámci nichž jsou transformovány určité vstupy do požadovaných výstupů.

3. Vymezení pojmů

V této kapitole jsou vymezeny základní pojmy problematiky penzijního systému.

Penzijní a důchodový systém: jde o systém financování zabezpečení občanů ve stáří. Označení „důchodový systém“ se častěji používá, pokud hovoříme o systému financování především z hlediska státu. Z hlediska soukromých subjektů, které se na zabezpečení občanů ve stáří podílejí poskytováním různých produktů pod určitou garancí či dohledem státu, je častěji používán výraz „penzijní systém“. V této práci jsou používány oba termíny, a protože rozlišení významu není jednoznačné, je možné je v rámci této práce chápat jako synonyma.

Třípilířový penzijní systém: je pomocným termínem v terminologii finančního zajištění občanů ve stáří. Člení příjmy občana v důchodovém věku do tří kategorií podle toho, z jakého zdroje jsou tyto příjmy poskytovány.

Tyto zdroje lze pak v zásadě dělit do tří kategorií a to na prostředky od státu, z penzijních fondů a soukromé investice a úspory občana.

Penzijní připojištění: jde o produkt, který je vymezen Zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejícím s jeho zavedením. Dle tohoto zákona byl nabízen penzijními fondy občanům v České republice od roku 1994 do listopadu 2012 a z hlediska třípilířového penzijního systému patří do III. pilíře. Aktivní smlouvy penzijního připojištění byly s účinností penzijní reformy automaticky převedeny do tzv. transformovaného fondu dané penzijní společnosti.

Doplňkové penzijní spoření: jde o produkt, který je vymezen Zákonem č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. Dle tohoto zákona je nabízen penzijními společnostmi občanům od ledna 2013 a z hlediska třípilířového penzijního systému patří do III. pilíře. Po penzijní reformě v ČR je ekvivalentem k produktu penzijního připojištění, který na trhu doplňuje, respektive nahrazuje.

Důchodové spoření: jde o produkt, který je vymezen Zákonem č. 426/2011 Sb. o důchodovém spoření. Dle tohoto zákona je nabízen penzijními společnostmi občanům od ledna 2013 a z hlediska třípilířového penzijního systému patří do II. pilíře, jde o tzv. fondově financovaný systém. Před penzijní reformou v ČR neměl tento produkt u nás obdoby a fakticky zavádí II. pilíř penzijního systému v ČR.

System PAYG ²: Průběžné financování důchodových nároků občanů. Tento systém je založen na mezigenerační solidaritě a důvěře v budoucí péči státu. System je financován příspěvkem ekonomicky aktivních obyvatel, ty jsou průběžně odčerpávány občany, kteří aktuálně pobírají důchod. Nevzniká tedy prostor pro investování těchto prostředků a jejich zhodnocení. Financování je zajištěno povinnými odvody na sociální pojištění, kdy jednou z jeho součástí je důchodové pojištění, které je odváděno v ČR ve výši 6.5 % z hrubých příjmů (vyměřovacího základu). Tyto prostředky jsou spravovány ve fondech, oddělených od státního rozpočtu, ale v případě deficitů těchto fondů musí být ze státního rozpočtu dotovány. Tento systém představuje I. pilíř, tzv. státní pilíř důchodového systému v České republice.

---

² Pay as you go – průběžné financování důchodových nároků.

Teoretická část

4. Penzijní reforma

Důvody k reformám důchodových systémů jsou v zásadě dva, jednak je to snaha o spravedlivější systém, který bude ve stáří více zohledňovat výši dosahovaných příjmů občana v produktivním věku, tzv. náhradový poměr³ a jednak je to z dlouhodobého hlediska neudržitelný systém průběžného financování důchodů, který pokud v budoucnu nepovede přímo k neschopnosti státu vyplácet důchod, povede alespoň k jeho relativnímu snižování. Příčinou je, především nepříznivý demografický vývoj, tedy nízká porodnost společně se zvyšujícím se věkem dožití a z toho vyplývající snižující se počet ekonomicky aktivních lidí a zvyšující se počet osob pobírajících starobní důchod.

Oba výše uvedené důvody mohou vést k vyšší motivaci občanů více se podílet na financování svého stáří. Dalšími motivy mohou být alespoň částečná kontrola nad naspořenými prostředky, možnost jejich zhodnocování a rozložení rizika. Toto jsou aspekty, které v případě výhradně průběžného financování důchodů zcela absentují.

---

³ Celkový náhradový poměr vyjadřuje relaci průměrného starobního důchodu k průměrné hrubé mzdě. Za stejným celkovým náhradovým poměrem ale mohou být skryty značné rozdíly ve výši individuálních náhradových poměrů, které souvisí s mírou redistribuce systému. (BEZDĚK, *Závěrečná zpráva - Důchodová reforma: možnosti a výhledy*, s. 45).

4.1 Právní rámec a účinnost penzijní reformy v České republice

Nejdůležitějšími dvěma zákony, které tvoří právní rámec penzijní reformy u nás je Zákon č. 427/2011 Sb. o doplňkovém penzijním spoření a Zákon č. 426/2011 Sb. o důchodovém spoření.

Zákon o doplňkovém penzijním spoření upravuje doplňkové penzijní spoření u penzijní společnosti, práva a povinnosti z doplňkového penzijního spoření, nároky z doplňkového penzijního spoření, poskytování státního příspěvku, činnost penzijní společnosti, výkon činností souvisejících s činností penzijní společnosti, transformaci penzijního fondu a výkon dohledu a státního dozoru v oblasti doplňkového penzijního spoření. Účinný je až na několik ustanovení od 1. ledna 2013.

Tento zákon byl ještě před svou účinností novelizován Zákonem č. 403/2012 Sb. kterým se mění zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a další související zákony, jenž zavádí tzv. předdůchody, které při splnění zákonných parametrů umožní osobám ve věku blízkém důchodovému věku řešit finanční zabezpečení v případě tíživé životní situace.

Zákon o důchodovém spoření upravuje vznik a zánik účasti na důchodovém spoření, vypořádání nároků z důchodového spoření, pojištění důchodu, vznik a činnost penzijní společnosti v souvislosti s důchodovým spořením, důchodový fond a způsob investování, osobní důchodový účet, pravidla komunikace s účastníkem, distribuci důchodového spoření a výkon dohledu Českou národní bankou. Účinný je od 1. ledna 2013, některá ustanovení od 1. ledna 2012.

Další nezbytnou právní normou je Zákon č. 397/2012 Sb. o pojistném na důchodové spoření, tzv. technická novela, která byla ještě v září 2012, tedy necelé čtyři měsíce před spuštěním reformy vrácena prezidentem zpět sněmovně (tzv. prezidentské veto). Spuštění II. pilíře bylo tak značně ohroženo, protože zákon o důchodovém spoření původně předpokládal vznik tzv. Jednotného inkasního místa pro příjem pojistného na důchodové spoření. Vznik této instituce byl však odložen v souvislosti s odkladem tzv. daňové

reformy na rok 2015. Zákon o pojistném na důchodové spoření kromě dalšího definuje náhradní řešení jak inkasovat a distribuovat úhrady pojistného na důchodové spoření bez existence tohoto Jednotného inkasního místa. Prezidentské veto bylo nakonec přehlasováno poslaneckou sněmovnou 7. listopadu 2012.

Kromě uvedených zákonů je penzijní reforma upravena ještě množstvím vyhlášek a novelizací stávajících souvisejících právních norem.

4.2 Transformace, účastnické a důchodové fondy

V rámci penzijní reformy dochází k zániku penzijních fondů a vzniku penzijních společností. Subjekt penzijní společnosti vzniká buď jako nový subjekt nebo transformací penzijního fondu.

Reforma zavádí víceproduktový, diverzifikovaný systém, vznikají nové entity, které dotvářejí toto nové uspořádání. Nově jsou definovány také vztahy těchto entit.

4.2.1 Transformovaný fond

Vznik penzijní společnosti byl podmíněn získáním povolení k provozování penzijního připojištění prostřednictvím transformovaného fondu⁴, pokud si společnost chtěla zachovat ve své správě stávající klienty původně spravované v penzijním fondu. Povolení muselo být uděleno a proces transformace musel proběhnout nejpozději do 1.1.2013, jinak by automaticky došlo ke zrušení penzijního fondu ze zákona a smlouvy účastníků penzijního připojištění by byly převedeny k jiné penzijní společnosti. V rámci transformace předkládal penzijní fond České národní bance tzv. transformační projekt⁵. Ten mimo jiné obsahoval popis pravidel oddělení majetku do transformovaného fondu a návrh statutu⁶ transformovaného fondu.

Transformovaný fond na rozdíl od penzijního fondu již nemá právní subjektivitu. Majetek v transformovaném fondu je obhospodařován penzijní společností, ale není součástí jejího majetku.

Vznikem penzijní společnosti a udělením příslušného povolení tedy mohl vzniknout v rámci III. pilíře transformovaný fond, kde jsou dále obhospodařovány prostředky smluv z penzijního připojištění klientů původního penzijního fondu. Z hlediska účastníka transformovaného fondu jsou na smlouvě zachovány podmínky dle zákona o penzijním připojištění a smlouva

---

⁴ § 178 ve spojení s § 176 odst. 1 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁵ §174 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁶ §97 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

se řídí původně sjednaným penzijním plánem. Účastníci v transformovaném fondu mají nadále garantováno nezáporné zhodnocení a velmi konzervativní investiční strategii. Principiálně není možná souběžná existence smluv shodného účastníka v transformovaném fondu a účastnickém fondu. Účastník je však oprávněn převést prostředky z transformovaného fondu do účastnického fondu. Na novou smlouvu v účastnickém fondu se však již vztahují nové podmínky. Pokud by účastník transformovaného fondu chtěl změnit penzijní společnost, pak je nutné nejdříve převést prostředky z transformovaného fondu penzijní společnosti do účastnického fondu shodné penzijní společnosti, a teprve poté je možné požádat o převod prostředků do účastnického fondu jiné penzijní společnosti.

Před zahájením procesu transformace byly v minulém roce zamezeny převody smluv penzijního připojištění do jiného penzijního fondu (únor 2012) a také ukončeno sjednávání nových smluv penzijního připojištění (listopad 2012).

4.2.2 Účastnické a důchodové fondy

Pokud chce penzijní společnost uzavírat smlouvy o doplňkovém penzijním spoření ve III. pilíři je vyžadováno povolením k činnosti penzijní společnosti⁷, pokud chce penzijní společnost poskytovat také důchodové spoření ve II. pilíři, je vyžadováno povolení k vytvoření důchodových fondů⁸,

Pokud penzijní společnost chce sjednávat a spravovat nové smlouvy ve III. pilíři, zřizuje v rámci tohoto pilíře účastnické fondy, zákon ukládá založení jednoho povinného účastnického fondu a to povinného konzervativního fondu⁹, dále zákon umožňuje založení dalších účastnických fondů, přičemž jednotlivé fondy se liší zejména způsobem investování prostředků spravovaných těmito fondy z hlediska míry rizika. Účastnické fondy slouží ke shromažďování peněžních prostředků z příspěvků účastníka, zaměstnavatele, připsaných

---

⁷ § 31 zákona č. 427/2012 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁸ § 26 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁹ §94 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

státních příspěvků a popř. prostředků převedených z jiných účastnických fondů či transformovaných fondů.¹⁰

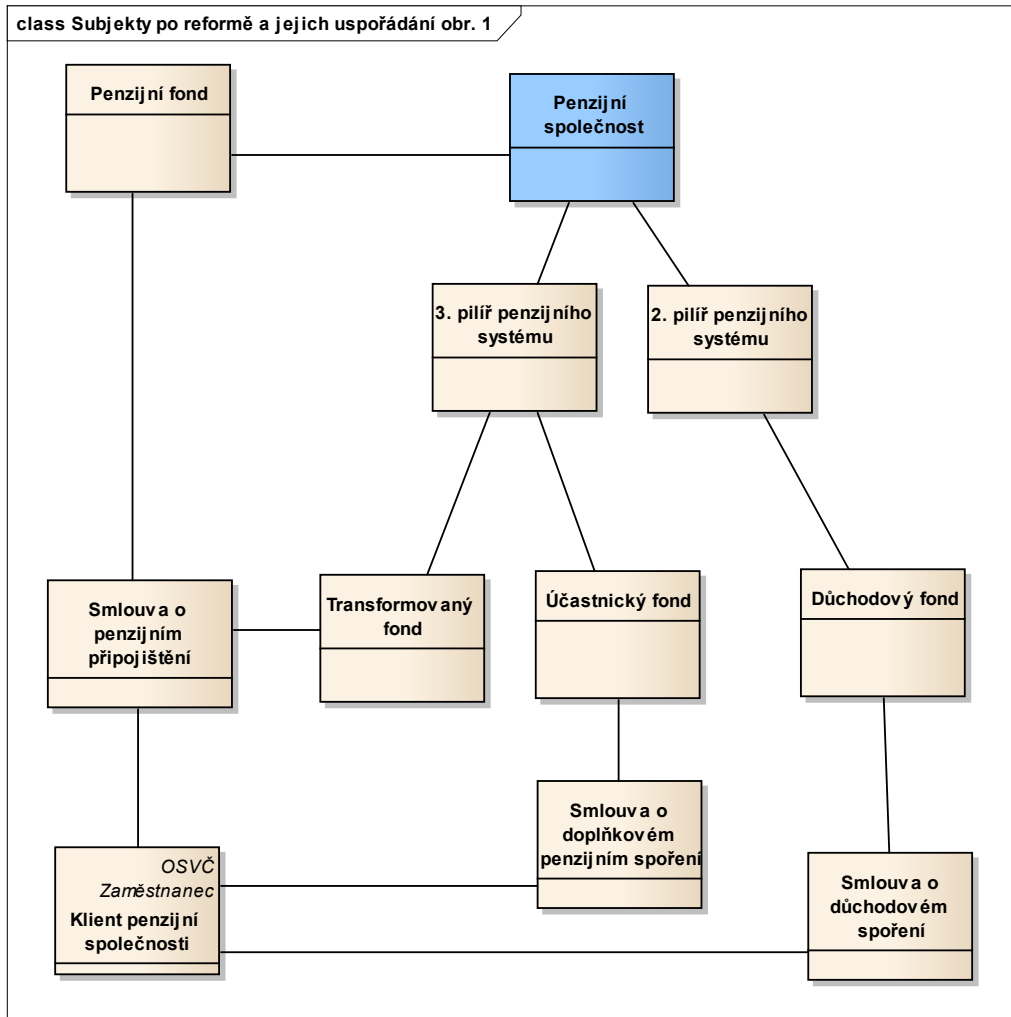
V rámci II. pilíře penzijní společnost zřizuje tzv. důchodové fondy, do nichž shromažďuje peněžní prostředky z pojistného na důchodové pojištění podle zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na sociální politiku zaměstnanosti a popř. prostředky účastníků převedených z jiného důchodového fondu.¹¹ Ve II. pilíři zákon penzijní společnosti ukládá založení čtyř důchodových fondů, kterým je předepsána politika investování a stejně jako ve III. pilíři se jednotlivé fondy liší zejména způsobem investování z hlediska míry rizika. Ve II. pilíři jsou penzijní společnosti založeny a obhospodařovány tyto fondy: Důchodový fond státních dluhopisů, Konzervativní důchodový fond, Vyvážený důchodový fond a Dynamický důchodový fond.

---

¹⁰ §93 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

¹¹ §42 odst. 1 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Obr. 1 - Subjekty po reformě a jejich uspořádání

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.3 Externí subjekty a jejich spolupráce s penzijní společností - II. pilíř

Kromě výše zmíněných entit, jejichž uspořádání demonstruje především vazby uvnitř penzijní společnosti ve vztahu ke smlouvě účastníka, spolupracuje penzijní společnost s dalšími subjekty, které v součinnosti s ní napomáhají realizovat některé procesy. Přičemž procesy a tedy i skladba těchto subjektů a interakcí se významně liší z hlediska pilířů penzijního systému.

4.3.1 Centrální registr smluv

Pro II. pilíř, respektive pro důchodové spoření je vznik smlouvy pod kontrolou státní instituce. Generálním finančním ředitelstvím, v rámci něhož je zřízen Specializovaný finanční úřad je řízen a nakonec i schválen či zamítnut vznik smlouvy důchodového spoření. K realizaci těchto procesů funguje Centrální registr smluv (CRS) jako informační systém veřejné správy.

Předmětem tohoto dohledu je zejména vyhodnocení splnění podmínek, zda je či není účastník takovou smlouvu oprávněn s penzijní společností uzavřít, např. z hlediska věku klienta, z hlediska ověření, zda si smlouvu skutečně sjednává účastník o své vůli, zejména z toho důvodu, že vstup do II. pilíře je pro klienty dobrovolný, ale není umožněno z něj pak již vystoupit. A konečně je pro vznik smlouvy klíčová i podmínka existence pouze jediné smlouvy důchodového spoření pro jednoho klienta, takže dalším úkolem této instituce je kontrola duplicit napříč penzijními společnostmi. K těmto účelům byl v rámci Generálního finančního ředitelství zřízen Centrální registr smluv. Jak již z názvu vyplývá, jde o registr všech smluv důchodového spoření všech penzijních společností, který slouží nejen výše uvedeným účelům, ale také pro další komunikaci týkající se převodů smluv od jedné penzijní společnosti k jiné a ke komunikaci v souvislosti s úmrtím klienta. Dalšími subjekty, které v souvislosti s důchodovým spořením využívají Centrálního registru smluv, jsou pojišťovny, ty do procesu vstupují v souvislosti s ukončováním smluv důchodového spoření a sjednáváním pojištění důchodu.

4.3.2 Finanční úřady

Platby na důchodové spoření se dle Zákona č. 397/2012 nazývají pojistné na důchodové spoření. Poplatníkem pojistného na důchodové spoření je účastník důchodového spoření.¹² Plátcem pojistného na důchodové spoření je tatáž osoba, která je plátcem daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, tj. za své zaměstnance účastné na důchodovém spoření odvádí toto pojistné zaměstnavatel a za osoby samostatně výdělečně činné daná osoba, tedy poplatník. Pokud je poplatníkem pojistného zaměstnanec musí svému zaměstnavateli písemně oznámit, že se stal účastníkem důchodového spoření. Pojistné je za zaměstnance odváděno prostřednictvím měsíčních záloh. Osoby samostatně výdělečně činné zálohy na důchodové spoření neplatí. Mohou však hradit pojistné do limitu 100.000,-Kč, kdykoliv v průběhu roku. Tento limit je také maximum, které může být za účastníka převedeno na důchodové spoření za kalendářní rok. Informace o reálné výši pojistného na důchodové spoření musí být pak uvedena v ročním pojistném přiznání.

Primárním příjemcem pojistného od všech plátců je místně příslušný finanční úřad, který má pro příjem těchto plateb zřízen samostatný bankovní účet. Přijaté pojistné převádí finanční úřady příslušným penzijním společnostem účastníků na jejich účet důchodového spoření.

Sazba pojistného na důchodové spoření činí 5 %.¹³ Tato sazba se vypočítává ze základu pojistného. Základem pojistného na důchodové spoření je součet dílčího základu pojistného ze závislé činnosti a dílčího základu pojistného ze samostatné výdělečné činnosti.¹⁴ Tato sazba je tvořena třemi procentní body o které se sníží účastníkovi odvod na důchodové pojištění a další dvě procenta si účastník na důchodové spoření odvede navíc.

---

¹² §1 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření.

¹³ §6 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření.

¹⁴ §4 odst. 1 zákona č. 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření.

4.3.3 Pojišťovny

Penzijní společnost komunikuje s pojišťovnami při plnění své zákonné povinnosti oslovit všechny pojišťovny s žádostí o poskytnutí závazné individuální nabídky pojištění důchodu. A to dva měsíce před dosažením důchodového věku účastníka důchodového spoření, nebo na žádost účastníka, nebo na žádost zákonného zástupce nebo soudem ustanoveného opatrovníka v případě nezletilého dědice. Předložená nabídka je pro pojišťovnu závazná po dobu 6 měsíců ode dne přijetí požadavku na předložení nabídky.

4.3.4 Prodejní síť

Penzijní společnost využívá pro distribuci svých produktů prodejní síť. Prodejce může být jak fyzickou tak právnickou osobou. S těmito osobami uzavírá penzijní společnost smlouvu a za zprostředkování prodeje svých produktů jim vyplácí provizi.

Dle zákona o důchodovém spoření¹⁵ mohou nabízet a zprostředkovávat prodej doplňkového penzijního spoření a důchodového spoření pouze investiční zprostředkovatel¹⁶, vázaný zástupce investičního zprostředkovatele¹⁷, vázaný zástupce penzijní společnosti, který je oprávněn poskytovat služby podle zákona o doplňkovém penzijním spoření¹⁸ a penzijní společnost prostřednictvím svých zaměstnanců.

Tyto osoby (dále jen distributoři penzijních produktů) mohou vyvíjet činnost, aby účastník či zájemce o důchodové spoření nebo zájemce o doplňkové penzijní spoření měl příležitost uzavřít s penzijní společností smlouvu o důchodovém spoření nebo smlouvu o doplňkovém penzijním spoření a jménem a na účet penzijní společnosti uzavírat tyto smlouvy.

Osoby, které jsou oprávněné provádět distribuci penzijních produktů, musí splňovat tyto podmínky: věk minimálně 18 let, dosažení minimálně středoškolského vzdělání s maturitou, bezúhonnost, způsobilost k právním

---

¹⁵ § 91 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

¹⁶ § 29 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ § 32 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ § 77 zákona č. 426/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

úkonům a odbornou způsobilost, která je podmíněna vykonáním odborné zkoušky u akreditované osoby.¹⁹

Dále je vyžadována úhrada poplatku a registrace u České národní banky pro prodej doplňkového penzijního spoření a důchodového spoření.

Požadavky na znalosti distributorů penzijních produktů se blíží požadavkům stanoveným pro investiční poradce²⁰ s důrazem na znalost penzijních produktů. Je požadována zejména schopnost zájemci či účastníkovi fungování těchto produktů vysvětlit, provést analýzu těchto produktů a posouzení zájmů a potřeb účastníka a na základě nich mu nabídnout vhodný penzijní produkt.

Výše odměny za zprostředkování uzavření smlouvy pro oba penzijní produkty nebo za zprostředkování změny této smlouvy je vymezena horní hranicí, která je upravena zákonem. Výše provize není dána absolutní částkou, ale je stanovena maximálně ve výši 3.5 % průměrné mzdy v národním hospodářství vyhlášené Ministerstvem práce a sociálních věcí za první tři čtvrtletí předcházejícího roku, přičemž rozhodným datem je den uzavření smlouvy nebo změny na smlouvě.²¹ V poměru k současné průměrné mzdě maximální provize za smlouvu činí zhruba 850,- Kč.

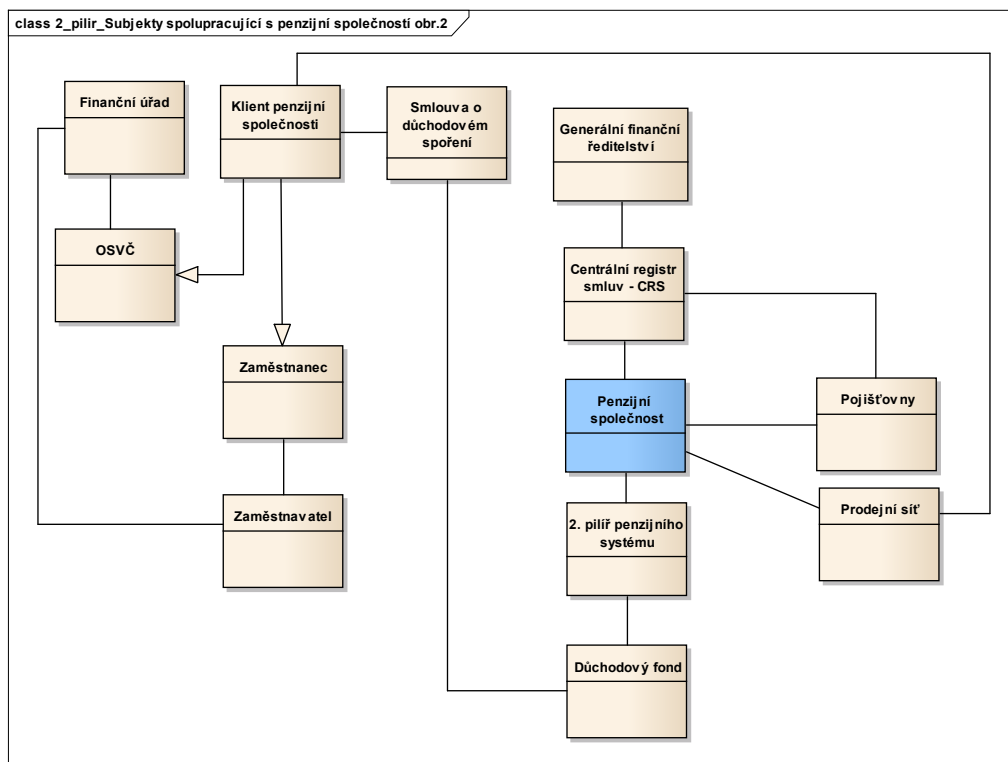
¹⁹ § 85 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

²⁰ § 4 odst. 4 vyhlášky č. 143/2009 Sb., o odbornosti osob, pomocí kterých provádí obchodník s cennými papíry své činnosti.

²¹ § 35 odstavec 1 a 2. zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření a § 63 odstavec 1 a 2 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Obr. 2 – Ext. subjekty a jejich spolupráce s penzijní. spol. – II. pilíř

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.4 Externí subjekty a jejich spolupráce s penzijní společností - III. pilíř

Pro III. pilíř je skladba spolupracujících subjektů mírně odlišná. Hlavní rozdíly spočívají v tom, že pro doplňkové penzijní spoření není třeba registrace smlouvy v Centrálním registru smluv a tento subjekt se neúčastní ani procesů spojených s ukončováním smlouvy ve III. pilíři.

4.4.1 Ministerstvo financí - SDPF

Činnosti jako je kontrola oprávněnosti sjednání smlouvy a kontroly na duplicitu smluv v tomto případě přebírá Ministerstvo financí v rámci odboru Státní kontrola a dozor na finančním trhu prostřednictvím informačního systému SDPF (Státní dozor penzijního připojištění).²² Hlavní funkcí tohoto orgánu směrem k penzijním společnostem je však vyhodnocení nároku na státní příspěvek pro klienty v transformovaném fondu a klienty doplňkového penzijního spoření. Penzijní společnost prostřednictvím SDPF podává čtvrtletně žádost o státní příspěvek, kdy vyčíslí na jednotlivé smlouvy nároky státního příspěvku, Ministerstvo financí vyhodnotí tyto nároky a penzijní společnosti přiznaný státní příspěvek poukáže. Ta tyto prostředky připiše klientům na jejich účet, kde je eviduje odděleně od ostatních prostředků.

Měsíčně podává penzijní společnost prostřednictvím SDPF vracení státního příspěvku, kdy naopak vyčíslí dodatečně pozbyté nároky klientů na státní příspěvek a tyto prostředky ministerstvu vrátí.

Výše státních příspěvků se odvozuje od výše připsaného příspěvku účastníka na kalendářní měsíc. Od 1. ledna 2013 dochází k úpravám těchto sazeb.²³ Tato úprava se vztahuje i na stávající smlouvy v transformovaném fondu, kde se zohledňuje i příspěvek 3. osoby. Mění se i minimální výše

---

²² Podle zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, §15 se tento informační systém nazývá „Informační systém doplňkového penzijního spoření“.

²³ §14 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

příspěvku účastníka pro odvození sazby státního příspěvku, a to ze 100,- Kč na 300,- Kč.

Tab. 1 Výše státních příspěvků po reformě

Příspěvek účastník	Státní příspěvek
100	0
200	0
300	90
400	110
500	130
600	150
700	170
800	190
900	210
1000	230

Zdroj: Vlastní zpracování.

4.4.2 Zaměstnavatel

Na rozdíl od důchodového spoření, zde zaměstnavatel může svým zaměstnancům na doplňkové penzijní spoření a penzijní připojištění přispívat přímo, tento příspěvek je dobrovolný a jeho výše není stanovena. Pokud zaměstnavatel přispívá zaměstnanci maximálně do výše 3 % úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení za zdaňovací období (hrubá mzda), pak je tento příjem na straně zaměstnance osvobozen od daně z příjmu a stejně tak zaměstnavatel si tuto celou částku může dát do nákladů. K příspěvku zaměstnavatele se neposkytuje státní příspěvek. Zaměstnavatel nesmí ovlivňovat své zaměstnance při výběru penzijní společnosti.

4.4.3 Pojišťovny

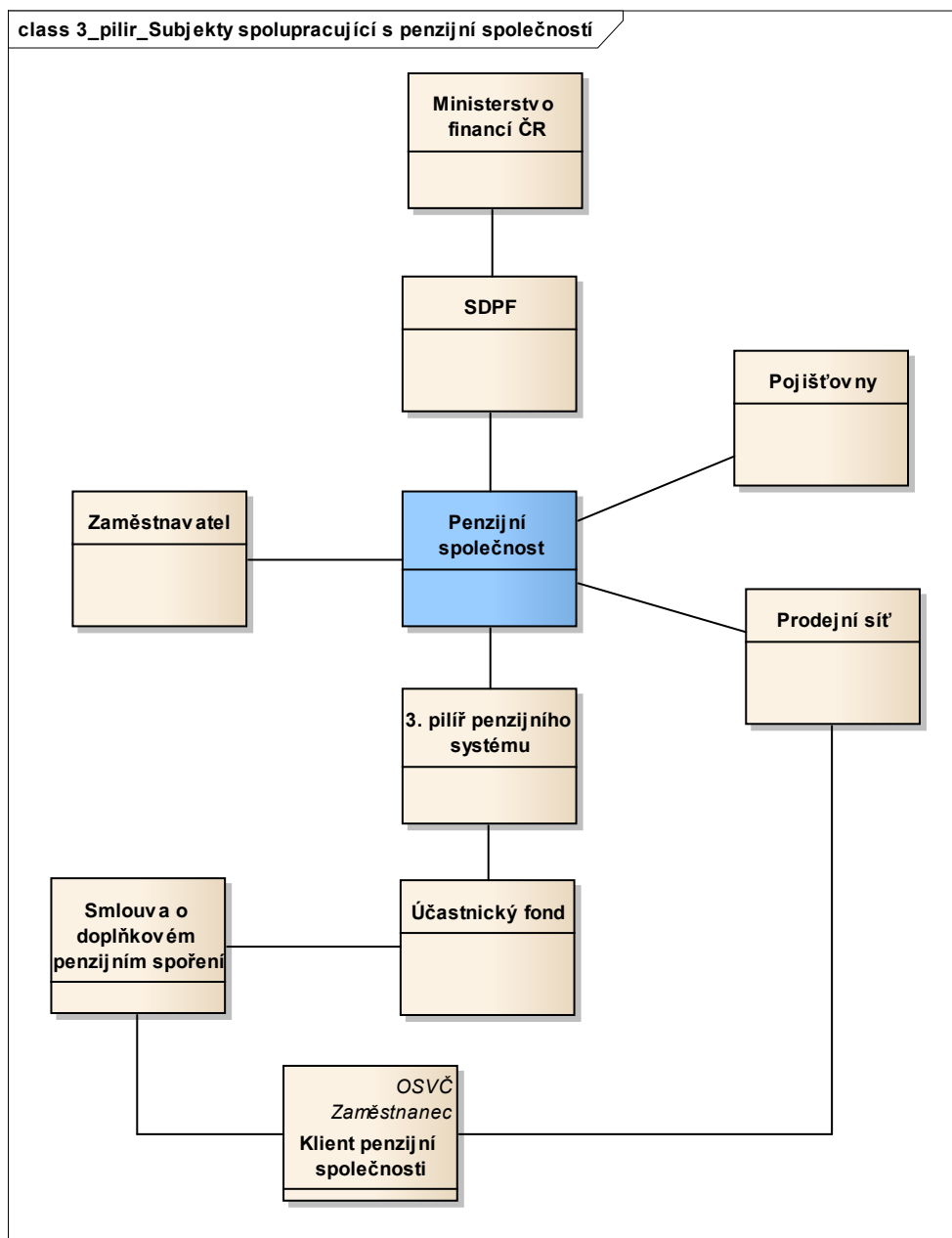
S pojišťovnou komunikuje penzijní společnost ohledně doplňkového penzijního spoření při úhradě jednorázového pojistného pro doživotní penzi a pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu²⁴ pokud si účastník v nároku tuto dávku zvolí.

Penzijní společnost provede tuto úhradu na základě přeložení pojistné smlouvy účastníkem.

---

²⁴ §23 zákona č. 426/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Obr. 3 - Ext. subjekty a jejich spolupráce s penzijní. spol. - III. pilíř

Zdroj: Vlastní zpracování.

Praktická část

5. Design procesů a produktu penzijní společnosti

Jako v každém projektu, a konstrukce produktu a design procesů v tomto rozsahu nesporně projektem je, ovlivňuje jeho úspěšnou realizaci mnoho faktorů. Cíle projektu jsou sledovány ve třech vzájemně se ovlivňujících dimenzích, tzv. trojimperativu. Tímto pojmem rozumíme požadavky na výstup projektu, tzn. co má být předmětem projektu vč. rozsahu, časový plán, resp. požadavek do kdy má být projekt realizován a finanční rozpočet, za kolik má být realizován (tento aspekt ponechávám stranou). Stanoveným cílem projektu je stav, kterého má být dosaženo v okamžiku ukončení projektu.

Jak již bylo v předchozích kapitolách zmíněno, základním východiskem pro design procesů a vytvoření produktu penzijní společnosti je legislativa, tzn. zákony a další legislativní dokumenty, které danou problematiku upravují. Za další zde hrají významnou roli obchodní cíle a strategie penzijní společnosti a také chování konkurenčních a spolupracujících subjektů. Dalším, a to často neúprosným faktorem je čas, čas vymezený na design procesů a přípravu implementace těchto procesů do praxe. To vše je určující pro to, jaké procesy, v jakém rozsahu a jakým způsobem si penzijní společnost své procesy nastaví.

5.1 Produkt

Jednou z nejdůležitějších entit, z níž pak vychází většina podnikových procesů souvisejících se správou klienta a jeho smluv je produkt. V případě penzijní společnosti je hlavním prodejním artiklem smlouva o doplňkovém penzijním spoření a smlouva o důchodovém spoření. To, co firma prodává, jí musí generovat zisk. Z hlediska penzijní společnosti jsou to především nové smlouvy, zvýšení příjmů z již existujících smluv nebo alespoň udržení stávajícího kmene.

Portfolio nabídky je pro penzijní společnost dané zákonem, vzniká tedy poměrně malý prostor pro získání konkurenční výhody, který spočívá kromě míry zhodnocení naspořených prostředků především v kvalitě prodejní sítě, doplňkových službách, alternativních distribučních kanálech, či kombinaci penzijních produktů. Jsou zde tedy konkrétní otázky, které musí být zodpovězeny v průběhu konstrukce produktu, jako např. který typ smlouvy je pro penzijní společnost nejvýhodnější sjednávat, o jaký typ smlouvy bude mít naopak klient větší zájem. Zda si účastníky udržet raději v transformovaném fondu nebo je přimět k převodu do účastnických fondů. Jaké účastnické fondy mají v rámci penzijní společnosti vzniknout. Jaký poskytovaný servis motivuje účastníky setrvat u dané penzijní společnosti, co je naopak může přimět k převodu či předčasnému ukončení smlouvy, jak s klienty komunikovat, jak využívat poplatků kde je uplatnit a v jaké výši.

Výstupem těchto strategických rozhodnutí je produkt, tedy smlouva, její náležitosti, parametry a podmínky a sada doplňkových služeb.

Přičemž většina těchto složek produktu je ovlivněna legislativou, některé části jsou zákonem přímo předepsány. Pokud má společnost jasno co bude zájemcům nabízet, je třeba začít s tvorbou požadavků a designem procesů, které budou z produktu odvozeny.

5.1.1 Smlouva

Náležitostmi smlouvy rozumíme např. formu, identifikační údaje smluvních stran, číslo smlouvy, poskytované informace, které jsou povinnou součástí smlouvy včetně příloh a její parametry. Parametry smlouvy jsou individuální nastavení konkrétní smlouvy a jejich správné vyplnění je často předpokladem platnosti sjednané smlouvy. Jde např. o zvolenou strategii spoření²⁵, sjednané určené osoby, výše příspěvku, frekvence a způsob placení apod. Součástí smlouvy jsou také přílohy a další informace, poskytované účastníkům, mezi něž patří např. informace o zprostředkovateli a pobídce,

---

²⁵ §3 odst. 1 d) zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

klíčové informace o fondech, sazebník poplatků nebo všeobecné obchodní podmínky.

5.1.2 Služby

Portfolio služeb, které penzijní společnost nabízí svým klientům, se týká zejména formy a komfortu poskytovaných informací, popř. možnosti nastavení automatické změny některého z parametrů smlouvy v čase. Klient si službu může sjednat při uzavření smlouvy nebo většinou také v jejím průběhu.

Také v této oblasti předepisuje zákon jisté povinnosti, jde např. o roční výpis důchodového spoření²⁶ nebo roční výpis doplňkového penzijního spoření²⁷, ale jsou zde i služby, které jdou nad rámec těchto povinností jako je potvrzení přijetí platby, potvrzení změny na smlouvě formou SMS, možnost volby komunikačního kanálu apod. Mezi služby je pak možné řadit také přístup na klientský portál, kde má klient možnost provádět vybrané změny na smlouvě či sledovat aktuální nastavení parametrů své smlouvy včetně stavu účtu. Jako příklad sofistikovanějších služeb lze uvést služby, v rámci nichž jsou automaticky zajišťovány některé změny parametrů smluv za splnění určitých předpokladů. Sem patří v případě penzijního připojištění, respektive doplňkového penzijního spoření zajištění optimálního rozložení splátek v roce pro získání maximálních daňových úlev. U obou typů nových penzijních produktů je to pak třeba nabídka spořicíh programů, kdy dochází k automatické změně strategie spoření na smlouvě se zvyšujícím se věkem klienta z dynamičtější, směrem ke konzervativnější strategii.

5.1.3 Poplatky

Oproti stavu před penzijní reformou byly v tomto ohledu rozšířeny možnosti penzijní společnosti inkasovat za určité úkony od klientů či dalších subjektů poplatky. Je však třeba říci, že na rozdíl od jiných finančních subjektů jde stále o velmi omezený okruh úkonů a také maximální výše těchto poplatků

---

²⁶ §90 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

²⁷ § 125 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

je buďto konkrétně stanovena zákonem, nebo omezena na úroveň účelně vynaložených nákladů spojených s daným úkonem.

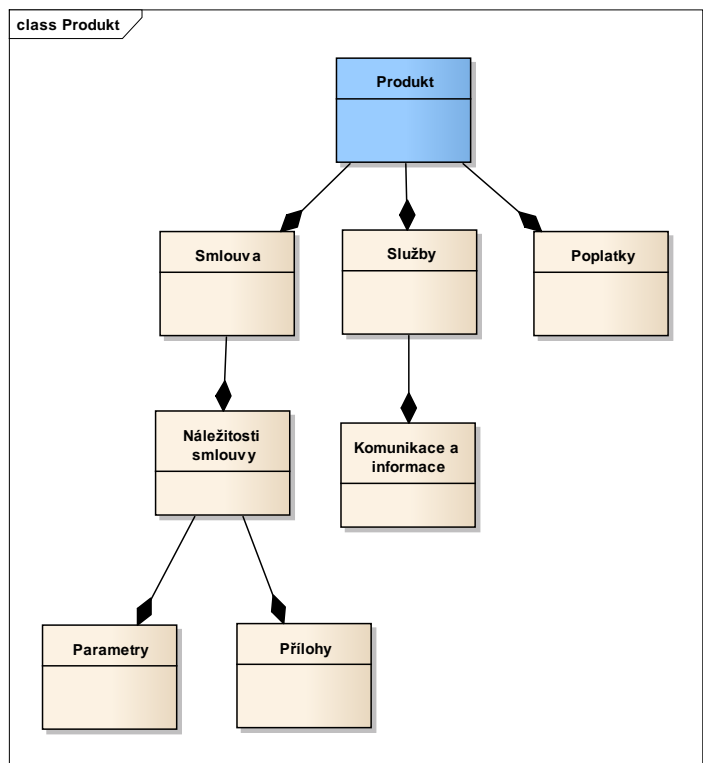
Více než za zdroj příjmů lze tedy tyto poplatky považovat za instrument sloužící k eliminaci úkonů, které neúměrně zatěžují provoz či jako nástroj, pro snížení počtu pro penzijní společnost nežádoucích úkonů, jako jsou například převod prostředků do jiné penzijní společnosti nebo předčasné ukončení smluv se spořicí dobou do 5 let.

Trochu mimo stojí v této kategorii tzv. úplata penzijní společnosti²⁸ za obhospodařování majetku ve fondech, která se počítá z průměrné roční hodnoty fondového vlastního kapitálu a úplata za zhodnocení, která se počítá z kladného rozdílu průměrné hodnoty jednotky v příslušném období a nejvyšší průměrné roční hodnoty jednotky v letech předcházejících příslušnému období od vzniku fondu vynásobené průměrným počtem jednotek v příslušném období. Maximální sazba úplaty je také stanovena zákonem a liší se zpravidla dle typu fondu. Účtování této úplaty ze strany penzijní společnosti je dobrovolná.

---

²⁸ §32 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření a § 60 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Obr. 4 - Konstrukce produktu

Zdroj: Vlastní zpracování.

5.2 Design procesů penzijní společnosti

Designem procesů rozumíme definici a popis jednotlivých činností, které probíhají buď výhradně v rámci penzijní společnosti, nebo také činností, které jsou částečně realizovány ve spolupráci s dalšími subjekty. Definování těchto procesů probíhá na základě určitých vstupů - vstupních informací²⁹, které více či méně konkrétně nesou informaci o tom, jaké činnosti a za jakých podmínek mají být penzijní společností podporovány. Předmětem konkrétního procesu je pak transformace určitých vstupů (v tomto případě míněno konkrétní vstup do procesu, např. nová smlouva o důchodovém spoření) do požadovaných výstupů. Tyto výstupy představují buď vstup jiného, navazujícího procesu nebo jsou konečným výstupem, jako např. odeslání dopisu klientovi. Co se týká popisu jednotlivých procesů, může se jednat o interní metodiky, interní prováděcí předpisy pro výkon jednotlivých činností. Pro jednodušší činnosti jde často pouze o znalost příslušných postupů pracovníky, kteří je v praxi vykonávají. V dnešní době hraje při designu většiny procesů důležitou roli také informační systém, které je často hlavním nástrojem k jejich naplňování.

Design procesů penzijní společnosti ovlivňuje především legislativa, která tvoří základní rámec, ve kterém se může proces pohybovat, primárním vstupem pro design procesů je však až produkt, který kromě legislativy zohledňuje také obchodní cíle a strategie penzijní společnosti.

Dalším, na produktu nezávislým vstupem mohou být pak pro určité činnosti penzijní společnosti procesy externích subjektů. O které subjekty jde, jaké mají být jejich interakce s penzijní společností a v rámci jakých procesů se budou tyto interakce odehrávat, určuje opět legislativa. Ale až konkrétní procesy, které si externí subjekt interně nastaví, definují konkrétní interface,

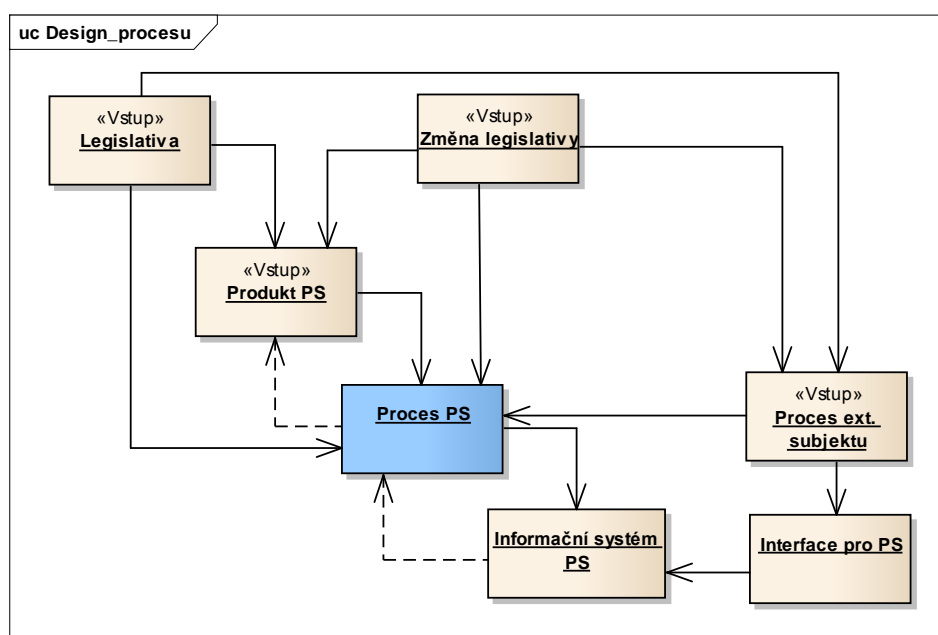
---

²⁹ Legislativa, Produkt PS, Procesy externích subjektů, které s penzijní společností spolupracují.

nebo-li rozhraní pro komunikaci s penzijní společností. V těchto bodech, prostřednictvím rozhraní se procesy obou subjektů setkávají.

Optimální pro design procesu je zafixování vstupů, které jej mohou ovlivnit. Za ideálních okolností by se návrhem procesů mělo počkat až do chvíle, kdy již neočekáváme změny legislativy, penzijní společnost má zcela jasno v produktu a externí subjekty mají své procesy již vydefinované.

Obr. 5 - Design procesů

Zdroj: Vlastní zpracování.

V rámci přípravy na penzijní reformu se však penzijní společnosti nevyhnutelně potýkaly s problémy, které byly způsobeny zejména nepřipraveností legislativy a absencí prováděcích předpisů. Změny legislativy ještě těsně před účinností penzijní reformy pak způsobovaly nemožnost nebo opakované přehodnocení parametrů produktu a tedy i značné potíže při designu konkrétních procesů, nemluvě pak o dopadech na přípravu informačních systémů, která je časově náročná a bez nichž je většina procesů nerealizovatelných nebo je lze realizovat jen velmi obtížně. Obdobným potížím

pak čelily i spolupracující subjekty. Pozitivem je z tohoto pohledu fakt, že všechny procesy nebylo nutné v praxi aplikovat ihned s účinností penzijní reformy od 1. ledna 2013, ale jejich aplikace nastupuje postupně, zpravidla v souladu s životním cyklem smlouvy o důchodovém spoření a doplňkovém penzijním spoření, v některých případech tedy i s několika měsíčním zpožděním. Nutno podotknout, že z hlediska konkurence byla situace stejně nesnadná pro všechny penzijní společnosti.

6. Důchodové spoření – II. pilíř

Z hlediska životního cyklu smlouvy ve II. pilíři – smlouvy o důchodovém spoření lze rozdělit tento cyklus do tří hlavních fází, a to na vznik smlouvy, život smlouvy a zánik smlouvy. Procesně tento cyklus zachycují tzv. stavy smlouvy, kterých smlouva nabývá postupně v rámci jeho průběhu. Existují také alternativní stavy smlouvy, které indikují nestandardní situace v průběhu celého cyklu.

6.1 Vznik smlouvy o důchodovém spoření

Účastníkem důchodového spoření se může stát fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let a s penzijní společností uzavře smlouvu nejpozději do konce kalendářního roku, ve kterém dosáhne věku 35 let nebo do šesti měsíců od 1. ledna 2013 nebo ode dne, od kterého byla poprvé od 1. ledna 2013 poplatníkem pojistného na důchodové pojištění. Účastníkem se nemůže stát osoba, které již byl přiznán starobní důchod.³⁰ Pro většinu fyzických osob tedy platí, že pokud chtějí vstoupit do II. pilíře a dosáhly již věku 35 let, mají pouze půl roku od spuštění penzijní reformy na své rozhodnutí. Ostatní, mladší zájemci se mohou rozhodnout kdykoliv před dosažením tohoto věku.

Penzijní společnost po přijetí sjednané smlouvy o důchodového spoření, posuzuje pouze parametry, které má v dané chvíli k dispozici, tzn. především věk klienta k datu podpisu smlouvy, náležitosti smlouvy a dle uvedených údajů na smlouvě, posuzuje také, zda byl při sjednání smlouvy dodržen zákonný postup. Smlouva musí být uzavřena písemně a musí obsahovat identifikační údaje klienta, identifikační údaje penzijní společnosti a datum podpisu. Ostatní podmínky vzniku účastní na důchodovém spoření jsou následně posuzeny Specializovaným finančním úřadem s využitím informačního systému veřejné správy Centrálního registru smluv (dále jen CRS). Přijetí smlouvy

---

³⁰ §2 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

důchodového spoření reprezentuje stav smlouvy „Nová“. Po přijetí smlouvy penzijní společnost provede posouzení parametrů pro vznik smlouvy, pokud již v tomto prvním stadiu smlouva nevyhoví, penzijní společnost smlouvu stornuje od počátku a informuje o tom účastníka. Tento stav je reprezentován stavem „Předstorno“. Shodný stav nastává i v případě, že účastník v této fázi sám požádá o storno smlouvy. Pokud smlouva není stornována na žádost účastníka a všemi kontrolami v pořádku projde, odesílá penzijní společnost neprodleně žádost o registraci smlouvy o důchodovém spoření na CRS. Po přijetí této žádost přidělí CRS smlouvě o důchodovém spoření číslo jedací, pod kterým zahájí správní řízení, jehož předmětem je posouzení, zda smlouva může či nemůže vzniknout. Pro účely tohoto řízení zasílá penzijní společnost elektronicky vybrané údaje ze smlouvy a naskenovanou kopii smlouvy uzavřené s účastníkem. V rámci těchto kontrol CRS posuzuje zejména to, zda účastník splňuje podmínky pro vznik smlouvy³¹ a také to, zda již účastník nemá zaregistrovanou smlouvu o důchodovém spoření u jiné penzijní společnosti. V případě kladného výsledku těchto kontrol je výstupem správního řízení registrace smlouvy v CRS. O svém rozhodnutí informuje CRS penzijní společnost prostřednictvím kladného rozhodnutí o registraci první smlouvy o důchodovém spoření. Toto rozhodnutí doručuje CRS penzijní společnosti datovou zprávou. Pokud je správní řízení ukončeno s výsledkem registrace smlouvy, dojde ke změně stavu smlouvy v evidenci penzijní společnosti na stav „Registrovaná v CRS“. Společně s tímto rozhodnutím sdělí CRS také datum registrace smlouvy, které si penzijní společnost zaznamená do své evidence.

Kromě kladného rozhodnutí, které ústí v registraci smlouvy, může v rámci správního řízení shledat CRS jednak odstranitelné vady na smlouvě, v tomto případě pak žádá penzijní společnost o jejich odstranění nebo identifikuje vady, které odstranit nelze, pak žádost o registraci smlouvy zamítne. O svém rozhodnutí informuje CRS penzijní společnost prostřednictvím zamítavého rozhodnutí o registraci první smlouvy

---

³¹ §2 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

o důchodovém spoření. Toto rozhodnutí doručuje CRS penzijní společnosti také datovou zprávou. Zamítnutí smlouvy CRS je reprezentováno stavem smlouvy „Zamítnuto v CRS“. V případě, že penzijní společnost může vady na smlouvě odstranit, trvá na smlouvě stav „Správní řízení“ až do doby, než CRS přijme opravená data, a znovu smlouvu posoudí.

Rozhodnutí o registraci smlouvy o důchodovém spoření je ze strany CRS potvrzeno písemně účastníku a penzijní společnosti doručením nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí se již nelze odvolat.³² V případě zamítavého rozhodnutí stornuje penzijní společnost smlouvu od počátku³³ a informuje o tom účastníka. V případě kladného rozhodnutí penzijní společnost doplní datum účinnosti smlouvy, které je odvozeno od data nabytí právní moci rozhodnutí a je stanoveno na první den měsíce následujícího po měsíci, v němž rozhodnutí nabylo právní moci.³⁴

Zaregistrovaná smlouva pak v evidenci penzijní společnosti nabývá stavu „Účinná“ nebo „Aktivní“ podle toho, zda již nastalo datum účinnosti. Od smlouvy o důchodovém spoření, která byla zaregistrována v CRS nemůže penzijní společnost ani účastník odstoupit s výjimkou převodu prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti.³⁵

O neplatnosti smlouvy o důchodovém spoření může rozhodnout jedině soud pravomocným rozhodnutím, pak smlouva od počátku zaniká.³⁶ V tomto případě se prostředky ze smlouvy vracejí z 60 procent do státního rozpočtu a jsou započítány pojistníkovi na úhradu pojistného na důchodové pojištění. Zbylých 40 procent je vráceno účastníkovi, jehož smlouva byla zneplatněna.³⁷ Z hlediska procesního se tato situace jen velmi těžko definuje předem, protože není možné predikovat, zda a v jakých konkrétních případech by bylo o neplatnosti smlouvy rozhodnuto. Předpokládaným vstupem je pravomocné

---

³² § 9 odst. 7 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

³³ § 9 odst. 8 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

³⁴ § 9 odst. 9 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

³⁵ § 4 odst. 5 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

³⁶ § 9a odst. 1 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

³⁷ § 9a odst. 2 a 3 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

soudní rozhodnutí, na základě návrhu účastníka, který napadne platnost uzavřené smlouvy. Penzijní společnost bude tedy velmi opatrná ve fázi vzniku smlouvy, musí s klientem aktivně komunikovat, informovat ho o přijetí smlouvy, tak, aby ošetřila potenciálně rizikové situace jako je nevědomé sjednání smlouvy o důchodovém spoření, nedostatečnou informovanost klienta při sjednání smlouvy nebo dokonce situace, kdy je smlouva sjednána za klienta, zcela bez jeho vědomí třetí osobou.

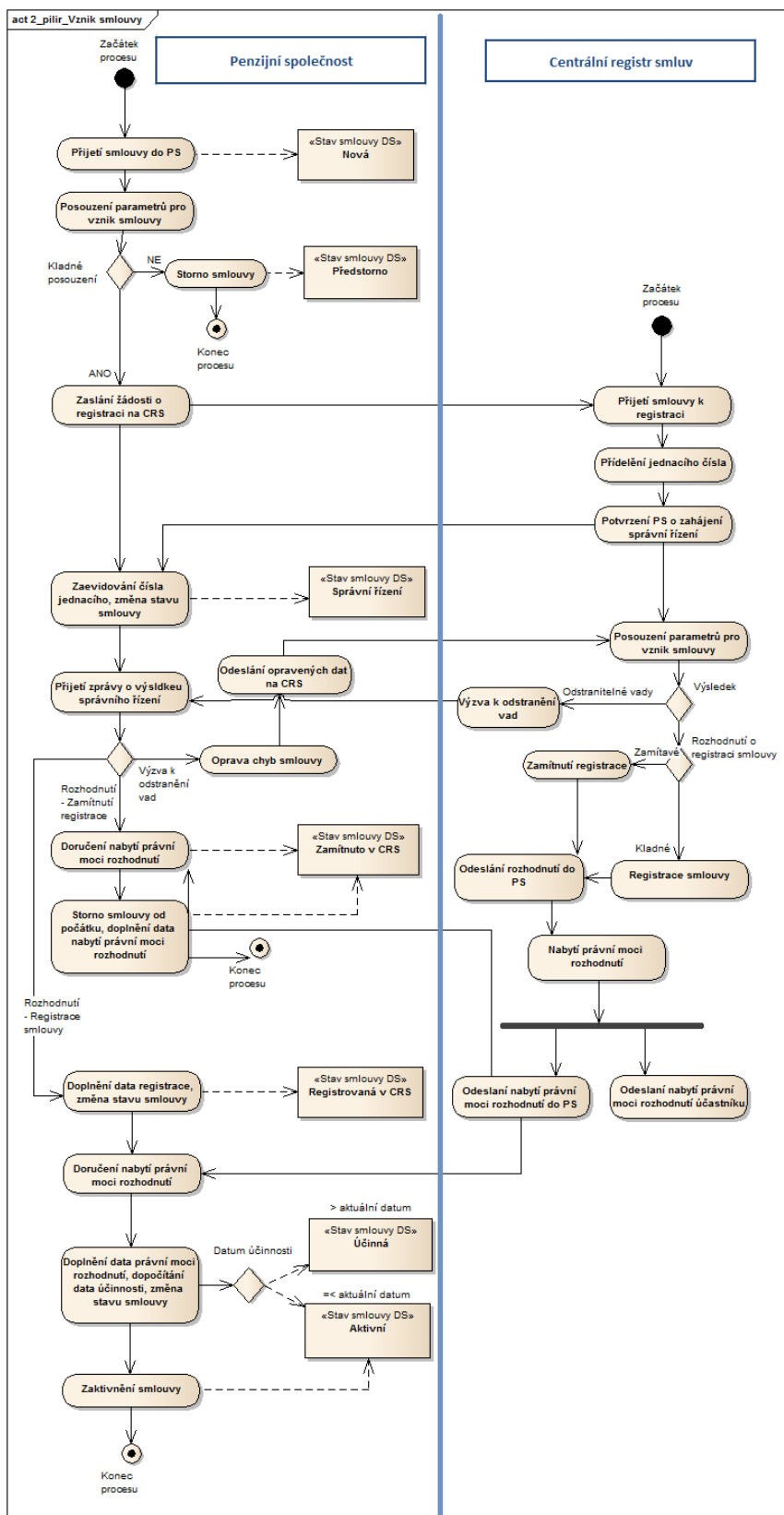
K předcházení těmto rizikům zákon předepisuje penzijní společnosti a zájemci o důchodové spoření před sjednáním smlouvy určité povinnosti. Penzijní společnost je při jednání se zájemcem povinna informovat ho o systému důchodového spoření a možných rizicích s ním spojených, dále o úplatě za obhospodařování a všech poplatcích, které si účtuje za vybrané úkony, o jednotlivých důchodových fondech, o způsobu jejich investování, o historické a predikované výkonnosti každého z fondů. Tyto informace sdružuje dokument „Sdělení klíčových informací“, jehož obsah předepisuje přímo zákon.³⁸

Penzijní společnost je dále povinna získat od zájemce informace o jeho znalostech a zkušenostech v oblasti financí. Tyto informace se v praxi získávají na základě vyplnění tzv. investičního dotazníku. Investiční dotazník je vyhodnocen a na základě jeho výsledku doporučí penzijní společnost nebo distributor zájemci produkt a konkrétní investiční strategii tzv. důchodové doporučení. Zájemce může na vlastní riziko odmítnout vyplnění investičního dotazníku a zvolit strategii dle vlastního uvážení, penzijní společnost musí mít však o tom, že účastník odmítl respektovat doporučení písemný záznam.

---

³⁸ §83 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

Obr. 6 - Proces vzniku smlouvy II. pilíř

Zdroj: Vlastní zpracování.

6.1.1 Uzavření smlouvy na dálku

Výše popsáný proces vzniku smlouvy o důchodovém spoření je mírně odlišný v případě, že smlouva o důchodovém spoření byla sjednána na dálku, tzn. bez přímého kontaktu účastníka s distributorem důchodového spoření. Jde zejména o smlouvy sjednané klientem vyplněním smlouvy prostřednictvím internetu. V tomto případě je v zájmu penzijní společnosti ověřit vůli daného účastníka si tento produkt sjednat, tak aby v žádném případě nemohlo dojít k registraci smlouvy na CRS bez vědomí osoby, jejíž smlouva je předmětem registrace. Zákon v tomto případě ukládá čtrnáctidenní lhůtu³⁹, po kterou je penzijní společnost povinna vyčkat s odesláním žádosti o registraci smlouvy na CRS. V této lhůtě může účastník od smlouvy odstoupit bez udání důvodu. Procesně je sjednání na dálku řešeno tak, že penzijní společnost přijme nejdříve data ke smlouvě, která klient na internetu vyplní, poté generuje formulář smlouvy s těmito daty a odesílá je klientovi k podpisu. Teprve po obdržení smlouvy s podpisem klienta a po uplynutí zmíněné lhůty pokračuje standardní proces vzniku smlouvy. Pokud smlouva vzniká tímto distribučním kanálem, je žádoucí aby penzijní společnost vyžadovala ověřený podpis klienta a tím předcházela případným nepříjemnostem.

6.1.2 Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti

Z hlediska vzniku smlouvy je třeba uvažovat také vznik smlouvy převodem. Účast osoby na důchodovém spoření vzniká registrací první smlouvy o důchodovém spoření, účastník má však právo převést prostředky z této smlouvy k jiné penzijní společnosti. Z hlediska penzijní společnosti, se kterou účastník sjednal novou smlouvu o důchodovém spoření je proces registrace standardní, CRS však registraci nové smlouvy povolí pouze v případě, že penzijní společnost, kde má účastník již dříve registrovanou smlouvu, předá do CRS informaci o tom, že jí byl uhrazen účastníkem poplatek za převod prostředků nebo že se tento poplatek nehradí.⁴⁰ Předpokladem převodu prostředků k jiné penzijní společnosti je výpověď původní smlouvy

---

³⁹ §9 odst. 1 písmeno b) zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁴⁰ §9 odst. 5 písmeno a) , b) zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

a uzavření nové smlouvy o důchodovém spoření u jiné penzijní společnosti. Poplatek za převod prostředků penzijní společnost může vyžadovat, ale nemusí. Informaci o nehrazení či uhrazení poplatku k dané smlouvě však musí na CRS předat, jinak nemůže být nová smlouva zaregistrována.⁴¹

---

⁴¹ §12 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

6.2 Život smlouvy o důchodovém spoření

Jakmile je smlouva účinná, tedy úspěšně registrovaná na CRS a datum účinnosti již nastalo, můžeme hovořit o aktivní smlouvě a z hlediska hlavních fází životního cyklu smlouvy jde o fázi života smlouvy. Tato fáze předpokládá a umožňuje určité akce na smlouvě, ze strany penzijní společnosti především vedení osobního důchodového účtu⁴² a přijímání změn na smlouvě. Účastník je povinen po registraci smlouvy písemně informovat svého zaměstnavatele nebo podat pojistné přiznání⁴³ nebo jinak zajistit odvod pojistného orgánům finanční správy.

6.2.1 Vedení osobního důchodového účtu

Vedení osobního důchodového účtu je penzijní společnost povinna zajistit pro každého účastníka důchodového spoření. Osobní důchodový účet se skládá z peněžního podúčtu a majetkového podúčtu.⁴⁴

Penzijní společnost přijímá platby pojistného na účet pro příjem plateb pojistného. Tyto prostředky identifikuje nejprve na jednotlivé účastníky, poté na konkrétní aktivní smlouvy důchodového spoření. Prostředky jsou nejprve vedeny na peněžním podúčtu klienta. Dle aktuální strategie spoření sjednané na smlouvě důchodového spoření jsou tyto prostředky připsány na účty důchodových fondů. Ke dni připsání prostředků na účet důchodového fondu převede penzijní společnost tyto prostředky na důchodové jednotky⁴⁵, které připiše na majetkový podúčet a z peněžního podúčtu odepíše peněžitou částku odpovídající počtu připsaných důchodových jednotek násobenou aktuální hodnotou⁴⁶ důchodové jednotky důchodového fondu.⁴⁷ Tento proces se také jinak nazývá „nákup důchodových jednotek“.

---

⁴² §71 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁴³ §12 zákona 397/2012 Sb., o pojistném na důchodové spoření.

⁴⁴ §71 odst. 1 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

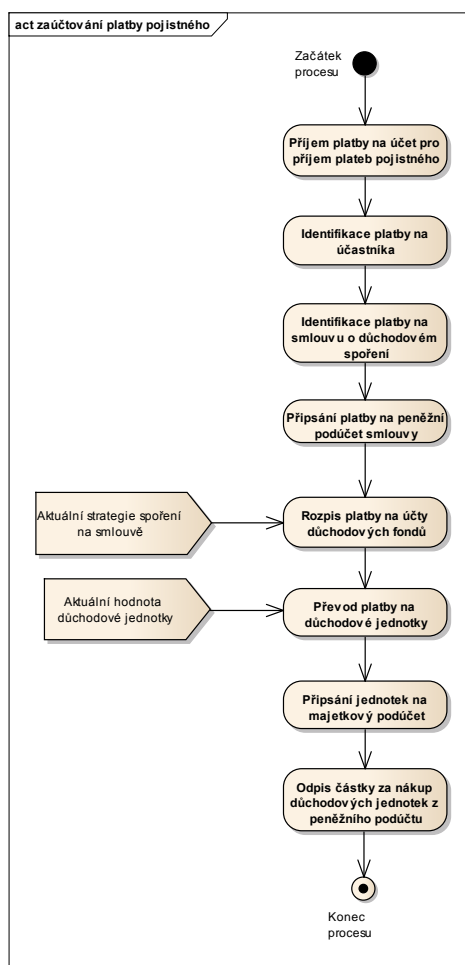
⁴⁵ §72 odst. 1 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁴⁶ Pro označení aktuální hodnoty jednotky se používá zkratka NAV – Net asset value.

⁴⁷ §74 odst. 1 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

Hodnota důchodové jednotky může být různá pro každý z fondů a penzijní společnost ji stanovuje minimálně jednou týdně.⁴⁸ Strategii spoření rozumíme sjednanou definici pro rozložení prostředků účastníka v důchodových fondech.

Obr. 7 - Zaúčtování platby pojistného

Zdroj: Vlastní zpracování.

⁴⁸ §73 odst. 1 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

6.2.2 Změny na smlouvě

O změnu na smlouvě může účastník požádat kdykoliv po sjednání smlouvy, změny je však z procesního hlediska výhodné na smlouvu akceptovat až po zaktivnění smlouvy, do té doby se s většinou parametrů na smlouvě nepracuje, a jejich změna nemá tedy dopad. Tento přístup je výhodný i pro případ výskytu opakovaných změn shodného charakteru. Všechny přijaté změny je však nutno evidovat. Při zaktivnění smlouvy je pak přijata změna nejnovejší. Pokud charakter změny a situace vyžaduje okamžité přijetí změny na smlouvě ve fázi vzniku, hovoříme spíše o opravách dat na smlouvě, ty mohou být vyžadovány například při změně kontaktních údajů klienta.

Opravy je nutné provádět i v případech, kdy penzijní společnost na sjednané smlouvě eviduje chyby, které brání dalšímu posunu ve fázi vzniku, jde pouze ale o omezenou množinu situací, které lze takto opravit, častěji je v případě chyb na smlouvě nutno přistoupit ke stornu smlouvy v počáteční fázi vzniku, stav „Předstorno“. Smlouva pak může být sjednána znovu, tentokrát bez chyb.

6.2.3 Změny údajů o účastníkovi

Penzijní společnost eviduje pro své potřeby a pro potřeby komunikace s externími subjekty údaje o účastníkovi, jedná se o identifikační údaje, především rodné číslo nebo datum narození, pohlaví a kontaktní údaje především adresu trvalého bydliště, korespondenční adresu. Tyto údaje jsou v případě změn na smlouvě účastníka upraveny s okamžitou platností.

Je tedy třeba procesně příjem, zpracování a potvrzení provedení těchto změn podporovat. Některé změny přitom vyžadují podpis klienta, některé lze provést na žádost klienta s využitím internetu, e-mailu či telefonicky. Účastník je povinen penzijní společnosti oznámit veškeré změny těch údajů, které mohou mít význam pro trvání smlouvy a změny, které mohou mít vliv na vznik nároku na dávky.

6.2.4 Změny investiční strategie

Některé parametry na smlouvě vyplývají z okolností, za jakých byla smlouva sjednána, jde např. o již zmiňované datum účinnosti smlouvy, datum podpisu smlouvy, a tyto údaje nelze měnit na žádost účastníka nebo z vůle penzijní společnosti, na smlouvě jsou tyto údaje po celý život smlouvy evidovány v nezměněné podobě. Jejich úpravu si může vynutit jedině chyba způsobená špatně nastaveným procesem na straně penzijní společnosti nebo třetí osoby, pak jde opět o opravy, které mohou být učiněny pouze v souladu se zákonem a po dohodě všech zúčastněných stran. V evidencích je však potřeba počítat i s těmito situacemi.

Některé typy změn parametrů smlouvy jsou naopak umožněny a podporovány v průběhu života smlouvy a procesy, které daný parametr využívají, na ně musí umět správně reagovat. Na smlouvě o důchodovém spoření mezi tyto parametry patří především volba strategie spoření. Účastník ve smlouvě stanoví výchozí strategii spoření v souladu s doporučením, které vyplývá z vyplnění investičního dotazníku, jehož vyhodnocení prokáže jeho finanční gramotnost, popř. na svůj výslovný souhlas může zvolit strategii spoření v rozporu s tímto doporučením. V budoucnu pak může zvolenou strategii na smlouvě měnit. Tato změna nabývá účinnosti dnem doručení žádosti o změnu do penzijní společnosti. Od okamžiku účinnosti změny nakoupí penzijní společnost všechny důchodové jednotky dle této nové strategie, což předpokládá, že všechny původní investice odprodá a prostředky zainvestuje znovu dle nové strategie. Investiční strategii volí účastník z nabídky důchodových fondů. Nabídka důchodových fondů, názvy a způsob investování těchto fondů je dán zákonem. Zákon také stanoví penzijní společnost povinnost, kdy se rozložení prostředků účastníka v jednotlivých důchodových fondech mění v závislosti na věku účastníka podle předem stanového plánu, tzv. investiční brzdy.⁴⁹ Cílem tohoto instrumentu je s blížícím se důchodovým věkem účastníka postupně snižovat riziko investic naspořených prostředků ve II. pilíři. V rámci investiční brzdy jsou postupně

---

⁴⁹ §11 odst. 2 a 3 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

přesměrovávány prostředky účastníka z dynamických do konzervativních strategií spoření. Tento proces je penzijní společnost povinna na smlouvě účastníka zajišťovat automaticky 10 let před dosažením důchodového věku, přičemž každý další rok dojde vždy k úpravě strategie spoření směrem ke konzervativnější strategii. Tuto automatickou změnu může účastník písemně odmítnout, v takovém případě ji penzijní společnost na jeho smlouvě neaplikuje.

Podle modelu investiční brzdy může penzijní společnost nabídnout klientovi předem specifikovaný spořicí program, jehož volbou určí klient rozdělení investic mezi fondy a v závislosti na věku klienta se mění strategie dle stanoveného plánu. Zákonná investiční brzda je pak vklíněna do těchto programů, takže se automaticky v určený čas aplikuje.

6.3 Zánik smlouvy o důchodovém spoření

Pokud hovoříme o zániku smlouvy o důchodovém spoření, jde nejlépe o zánik s cílem vypořádat vzniklý nárok z této smlouvy. To lze v případě důchodového spoření učinit několika způsoby. Ve II. pilíři není na rozdíl od III. pilíře možnost čerpat prostředky účastníkem ze smlouvy jednorázově, veškeré pravidelné výplaty jsou přesměrovány na pojišťovnu, takže penzijní společnost plní jednorázově pojišťovně na základě pojistné smlouvy, kterou uzavře pojišťovna s účastníkem. Vypořádání smlouvy o důchodovém spoření vede vždy k zániku této smlouvy, nepředpokládá se tedy částečné vypořádání a pokračování ve spoření.

Existují také situace, kdy je třeba smlouvu ukončit a to bez ohledu na to, zda na smlouvě již vznikl nárok či nikoliv.

Zánik smlouvy, který souvisí se zneplatněním smlouvy v důsledku soudního rozhodnutí nelze posuzovat jako standardní zánik a okrajově byl již zmíněn v kapitole pojednávající o vzniku smlouvy. Vzhledem k tomu, že do tohoto procesu vstupuje soud, nepředpokládá se, že by šlo o příliš často

využívaný proces a přesně jej lze jen těžko předem definovat nad rámec procesu popsaného zákonem.⁵⁰

Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti je z hlediska té penzijní společnosti, ke které jsou prostředky převáděny, posuzován jako vznik nové smlouvy. Tato problematika spadá logicky do této oblasti a byla již také řešena v kapitole o vzniku smlouvy. Z hlediska té penzijní společnosti odkud jsou prostředky převáděny, patří tento proces naopak k zánikům, i když z hlediska účasti na důchodovém spoření o zánik nejde. Zaniká pouze smlouva účastníka s danou penzijní společností, veškeré nároky a prostředky jsou převedeny na smlouvu jiné penzijní společnosti.

Poslední situací, kdy je smlouvu třeba vždy ukončit a vypořádat je úmrtí klienta, tato situace může nastat v kterékoliv fázi životního cyklu smlouvy a je třeba počítat i tady s procesní podporou.

V procesech souvisejících se zániky ve II. pilíři je nutně spojena interakce s externími subjekty a to zejména s CRS, nutno však podotknout, že z hlediska definování procesů a přípravy informačního systému byla příprava na straně státní správy zatím značně podceněna.

6.3.1 Úhrada jednorázového pojistného na pojištění důchodu

Předpokladem pro tento typ uspokojení nároku účastníka důchodového spoření je přiznání starobního důchodu a zaregistrování smlouvy o pojištění důchodu, účast na důchodovém spoření pak zaniká datem registrace této smlouvy v CRS. Účastník nežádá přímo penzijní společnost o výplatu a ukončení smlouvy, ale provede takové úkony, které musí na straně penzijní společnosti vyvolat proces, jehož výstupem je úhrada prostředků z jeho smlouvy důchodového spoření na smlouvu o pojištění důchodu. Do procesu vstupuje tedy pojišťovna, se kterou smlouvu účastník uzavře a ta zajišťuje výplatu dávky, podle typu který si účastník v rámci této pojistné smlouvy zvolí.⁵¹

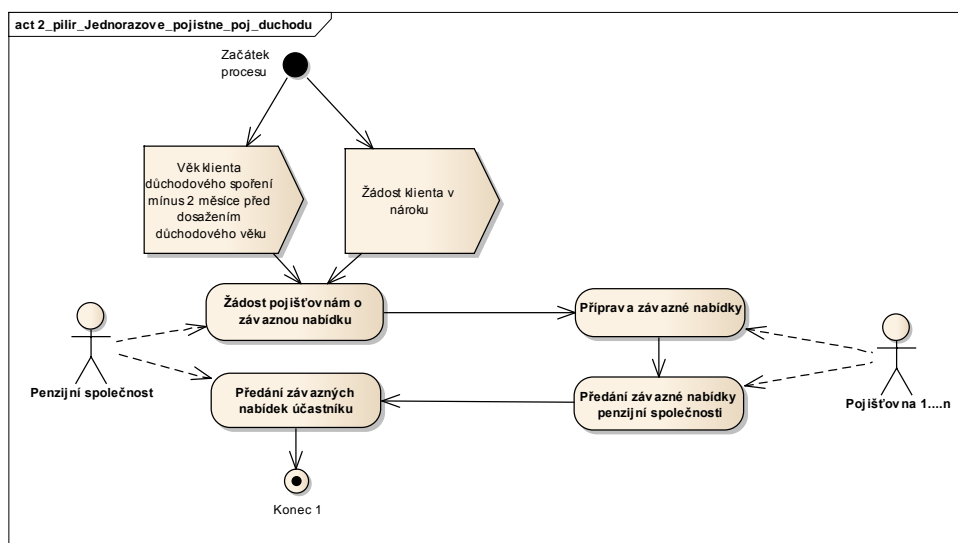
⁵⁰ §9a zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁵¹ §18 odst. 1 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

Celý proces může iniciovat penzijní společnost a to 2 měsíce před dosažením důchodového věku podle zákona o důchodovém pojištění,⁵² kdy je povinna oslovit všechny pojišťovny oprávněné poskytovat pojištění důchodu s žádostí o poskytnutí závazné nabídky. V žádosti penzijní společnost uvede věk klienta a výši jeho prostředků.⁵³ Každá z oslovených pojišťoven je na základě této žádosti povinna poskytnout závaznou nabídku. Nabídka je závazná po dobu 6 měsíců penzijní společnost ji předá neprodleně účastníkovi.⁵⁴

Proces může iniciovat také sám účastník a to v případě, že již splnil podmínky nároku, tzn. byl mu přiznán starobní důchod ze základního důchodového pojištění.⁵⁵ Pak mu penzijní společnost také zprostředkuje a předá závazné nabídky od pojišťoven.

Obr. 8 – Závazná nabídka

Zdroj: Vlastní zpracování.

⁵² §32 zákona 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

⁵³ § 24 odst. 4 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁵⁴ § 24 odst. 5 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁵⁵ § 14 odst. 1 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

Účastník, může nebo nemusí na poskytnuté nabídky pojišťoven reagovat, v případě, že chce smlouvu o důchodovém spoření vypořádat, může tak učinit pakliže již splnil podmínky nároku z důchodového spoření a uzavře tedy smlouvu s pojišťovnou.

Pojišťovna po uzavření smlouvy s klientem zažádá o registraci této smlouvy na CRS, výsledkem tohoto správní řízení je buď registrace nebo zamítnutí registrace pojistné smlouvy. Tak je zajištěno, že klient neuzavře více obdobných smluv s více pojišťovnami, resp. registrací, je jednoznačně určena jediná pojistná smlouva, na kterou budou prostředky z důchodového spoření převedeny. CRS však není povinen informovat účastníky ani penzijní společnost o zahájení tohoto správního řízení.⁵⁶ Naproti tomu penzijní společnost je povinna uhradit jednorázové pojistné na pojištění důchodu na účet pojišťovny do 10 pracovních dnů ode dne zaregistrování pojistné smlouvy na CRS.⁵⁷ Z uvedeného vyplývá, že proces je z hlediska penzijní společnosti přerušen nebo ukončen v momentě poskytnutí závazných nabídek účastníkovi a není stanoven jednoznačný iniciátor pokračování tohoto procesu. Penzijní společnost o registraci pojistné smlouvy nemusí informovat žádný ze zúčastněných subjektů, tedy účastník, pojišťovna ani CRS. Ze strany penzijní společnosti bude tedy velmi problematické zjistit včas, že je třeba prostředky převést, přesto, že jí to zákon ukládá a stanovuje poměrně krátkou lhůtu. CRS pro zjištění těchto informací poskytuje penzijní společnosti rozhraní, kde je možné se elektronicky dotazovat k jednotlivým smlouvám o důchodovém spoření na existenci registrované pojistné smlouvy, což bude muset penzijní společnost provádět u všech smluv potenciálně v nároku plošně. Není totiž nikde stanoveno, že účastník musí pojistnou smlouvu uzavřít výlučně na základě poskytnuté nabídky.

---

⁵⁶ § 10 odst. 3 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁵⁷ § 14 odst. 3 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

6.3.2 Úhrada 60 procent prostředků účastníka do státního rozpočtu

Tento typ vypořádání smlouvy o důchodovém spoření řeší situaci, kdy se účastník stane invalidním pro invaliditu třetího stupně. Nárok z důchodového spoření v takovém případě vzniká, pokud si účastník požádá o starobní důchod ze základního důchodového pojištění a také je třeba jeho souhlas s převodem 60 procent svých prostředků do státního rozpočtu. Prakticky to znamená, že těchto 60 procent je na žádost České správy sociálního zabezpečení nebo jiného státního orgánu převedeno do I. pilíře a zbývající část čerpá účastník prostřednictvím úhrady jednorázového pojistného na pojištění důchodu.⁵⁸

6.3.3 Převod důchodových práv do důchodového systému Evropského společenství

Pojištěnci, kteří se stali úředníky nebo jinými zaměstnanci Evropských společenství a ukončili v České republice výdělečnou činnost, mají dle zákona o důchodovém pojištění nárok na převedení svých důchodových práv získaných v České republice do důchodového systému Evropských společenství, to se týká i jejich nároků z důchodového spoření pokud jsou jeho účastníky.⁵⁹ V tomto případě je iniciátorem vypořádání smlouvy o důchodovém spoření Česká správa sociálního zabezpečení, která penzijní společnost písemně informuje o souhlasu účastníka s převodem všech naspořených prostředků z důchodového spoření. Penzijní společnost pak tyto prostředky převede na účet, který Česká správa sociálního zabezpečení ve své žádosti uvedla.⁶⁰

---

⁵⁸ § 15 odst. 1, 2 a 3 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

⁵⁹ § 105a zákona 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

⁶⁰ § 15 odst. 4 a 5 zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

6.3.4 Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti

Iniciátorem tohoto procesu je účastník, který smlouvu o důchodovém spoření u penzijní společnosti vypoví nebo s ní uzavře dohodu o skončení této smlouvy. Penzijní společnost je povinna oznámit na CRS informaci, zda byl účastníkem uhrazen poplatek za převod nebo zda se tento poplatek nehradí, tuto informaci pak CRS použije jako podmínku pro registraci navazující smlouvy u jiné penzijní společnosti. Původní penzijní společnost není oprávněna prostředky ze smlouvy převést na novou smlouvu, dokud není tato smlouva registrována. Zde opět nastává problematická situace, jde totiž ze strany státní správy zatím o ne zcela dořešený proces. Předchozí penzijní společnost má povinnost dodržet měsíční lhůtu pro převod prostředků v případě registrace nové smlouvy u jiné penzijní společnosti, nicméně není účastníkem správního řízení o registraci nové smlouvy a není o zahájení, výsledku ani průběhu tudíž z iniciativy CRS informována. CRS má sice dle zákona povinnost penzijní společnosti poskytnout datum registrace nové smlouvy a identifikační údaje penzijní společnosti, která s účastníkem tuto smlouvu uzavřela, nicméně není stanoven způsob poskytnutí těchto informací.⁶¹ Dosud nejsou tyto údaje ani součástí definovaného rozhraní pro elektronickou komunikaci mezi penzijní společnostmi a CRS.

6.3.5 Úmrtí účastníka ve spořicí době

Pokud účastník zemře, stávají se jeho prostředky ze smlouvy o důchodovém spoření předmětem dědictví.

Pokud je dědicem nezletilá osoba, pak je její dědický podíl z naspořených prostředků vyplacen formou úhrady jednorázového pojistného na sirotčí důchod. Tato smlouva musí být s pojišťovnou uzavřena zákonným zástupcem nebo opatrovníkem nezletilého. Následně požádá pojišťovna CRS o registraci této smlouvy. Ve stanovené lhůtě po jejím zaregistrování je penzijní společnost povinna uhradit jednorázové pojistné. Pro penzijní

---

⁶¹ §7 odst. 2 písmeno h) a i) zákona 426/2011 Sb., o důchodovém spoření.

společnost je zde situace podobně nepříjemná jako v případě dávky „úhrada jednorázového pojistného na pojištění důchodu“, v penzijní společnosti totiž v tomto případě ukončení smlouvy nikdo neinicuje a přitom je zde nastavena poměrně krátká lhůta pro výplatu na základě registrace pojistné smlouvy v CRS.

Jiná situace nastává, pokud je dědicem osoba zletilá, tedy starší 18 let. Zde je iniciátorem žádosti dědic, jeho dědický podíl je pak primárně převeden na jeho smlouvu o důchodovém spoření, pokud tato smlouva existuje u shodné nebo i jiné penzijní společnosti. Existenci takové smlouvy je povinna před výplatou ověřit penzijní společnost na CRS. V případě, že dědic není účastníkem důchodového spoření a ani se jím k datu nabytí právní moci rozhodnutí soudu o dědictví nestane, je mu jeho dědický podíl vyplacen penzijní společností jednorázově.

7. Doplnkové penzijní spoření – III. pilíř

Životního cyklus smlouvy ve III. pilíři – smlouvy o doplnkovém penzijním spoření lze shodně jako u důchodového spoření rozdělit do tří hlavních fází, a to na **vznik smlouvy, život smlouvy a zánik smlouvy**. Procesně tento cyklus zachycují tzv. stavy smlouvy, kterých smlouva nabývá postupně v rámci jeho průběhu. Existují také alternativní stavy smlouvy, které indikují nestandardní situace v průběhu celého cyklu.

7.1 Vznik smlouvy o doplnkovém penzijním spoření

Účast na doplnkovém penzijním spoření je dobrovolná a účastník⁶² může z III. pilíře kdykoliv vystoupit, dle stavu k datu ukončení je přiznána odpovídající dávka pro vypořádání naspořených prostředků ze smlouvy. Při vzniku smlouvy posuzuje daná penzijní společnost zejména zákonný postup sjednání smlouvy a to, zda účastník již nemá s danou penzijní společností uzavřenou jinou aktivní⁶³ smlouvu ve III. pilíři včetně účasti v transformovaném fondu (dále jen vnitřní duplicita).

Přijetí smlouvy doplnkového penzijního spoření reprezentuje stav smlouvy „Nová“. Po přijetí smlouvy penzijní společnost provede posouzení parametrů pro vznik smlouvy, včetně kontrol na vnitřní duplicitu. Pokud na smlouvě identifikuje neodstranitelné vady, tzv. diskvalifikační chyby, smlouvu stornuje od počátku a informuje o tom účastníka. Tento stav je reprezentován stavem „Předstorno“. Pokud na smlouvě identifikuje odstranitelné vady, řeší tyto vady s prodejcem či účastníkem a pracuje na jejich odstranění. Pokud se nepodaří tyto chyby odstranit do lhůty, kterou si penzijní společnost interně stanoví, je smlouva také stornována od počátku. Stav smlouvy, kdy jsou řešeny odstranitelné vady lze pracovně nazvat „Koncept“. Pokud na smlouvě nejsou

---

⁶² § 2 zákona č. 427/2011 Sb., o doplnkovém penzijním spoření.

⁶³ § 4 odst. 2 a 3 zákona č. 427/2011 Sb., o doplnkovém penzijním spoření.

chyby nebo jsou včas odstraněny, nabývá smlouva stavu „Účinná“ nebo „Aktivní“ podle toho, zda již nastalo datum účinnosti. Datum účinnosti přitom ve smlouvě může určit účastník, nesmí však předcházet datu uzavření této smlouvy.⁶⁴ V aktivním stavu lze na smlouvu začít účtovat peněžní prostředky.

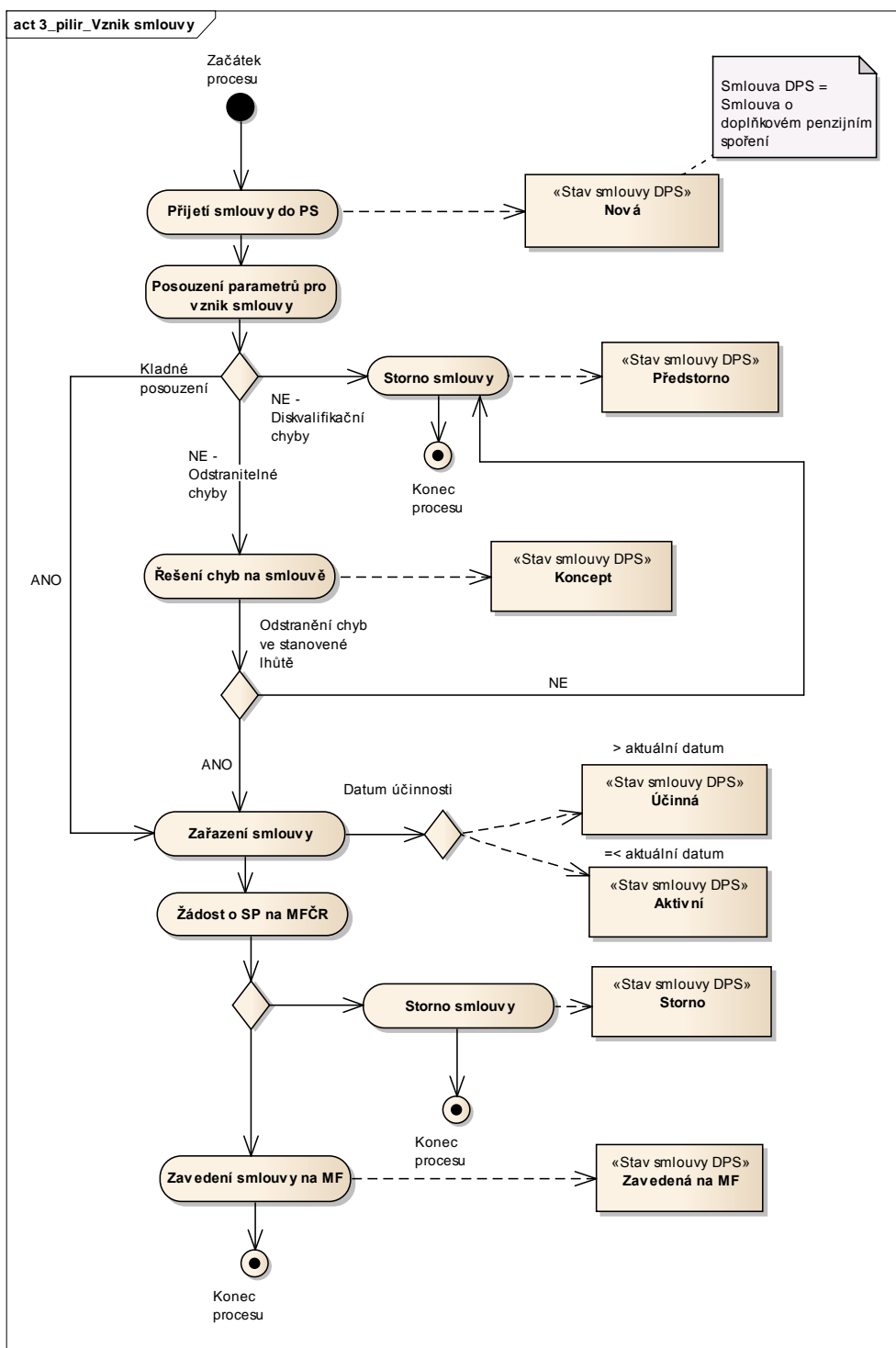
Po první úspěšné žádosti podané na Ministerstvo financí prostřednictvím informačního systému Doplňkové penzijní spoření pro danou smlouvu, je smlouva posunuta do stavu „Zavedená na MF“, vyhodnocením ministerstva může být smlouva ale také stornována pro externí duplicitu⁶⁵ nebo z jiných důvodů nesplňuje zákonný nárok na existenci, což se týká zejména cizinců, kterým v průběhu života smlouvy o doplňkovém penzijním spoření zanikne účast na veřejném zdravotním pojištění v ČR. Storno smlouvy vynucené až na základě informace z Ministerstva financí je reprezentováno stavem „Storno“ a předpokládá vratku veškerých finančních prostředků do momentu storna na smlouvu zaúčtovaných.

---

⁶⁴ § 4 odst. 1 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁶⁵ U jiné penzijní společnosti má daný účastník již zavedenou aktivní smlouvu ve III. pilíři.

Obr. 9 – Proces vzniku smlouvy III. pilíř

Zdroj: Vlastní zpracování.

7.2 Život smlouvy o doplňkovém penzijním spoření

Jakmile je smlouva aktivní, lze na smlouvu přijímat příspěvky a provádět změny na smlouvě. Změny údajů o účastníkovi a změny investiční strategie jsou téměř obdobné jako pro důchodové spoření. Také na smlouvě o doplňkovém penzijním spoření volí účastník strategii spoření z nabídky fondů, tentokrát jde o fondy účastnické. I u tohoto produktu zákon ukládá aplikaci investiční brzdy.

Pro III. pilíř jsou specifické změny parametrů související zejména se sjednáním typu a výše příspěvků, procesy související s úhradou těchto příspěvků a změny určených osob. Další důležitá změna v průběhu života smlouvy se týká přerušování placení příspěvků účastníka.

7.2.1 Vedení osobního penzijního účtu

Vedení osobního penzijního účtu je penzijní společnost povinna zajistit pro každého účastníka doplňkového penzijního spoření. Osobní penzijní účet se skládá z peněžního podúčtu a majetkového podúčtu.⁶⁶

Na peněžním podúčtu eviduje penzijní společnost příspěvky účastníka, příspěvky zaměstnavatele, státní příspěvek, prostředky z převodu z předchozí smlouvy ve III. pilíři a prostředky připravené k převodu či vypořádání smlouvy.⁶⁷ Penzijní společnost přijímá příspěvky na příspěvkový účet, kam jsou poukazovány jednotlivými účastníky, zaměstnavateli, ministerstvem financí a v případě převodů jinými penzijními společnostmi. Další kroky procesu jsou obdobné jako u důchodového spoření.

Typ a výše příspěvků: na smlouvě o doplňkovém penzijním spoření je třeba sjednat příspěvek účastníka. Příspěvek účastníka musí být sjednán v minimální měsíční výši 100 Kč. Příspěvek účastníka může být částečně nebo zcela hrazen zaměstnavatelem za účastníka (dále jen příspěvek zaměstnavatele), k příspěvku zaměstnavatele se neposkytuje státní příspěvek.

---

⁶⁶ § 121 odst. 1 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁶⁷ § 121 odst. 2 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Státní příspěvek se poskytuje pouze k části příspěvku hrazené účastníkem od minimální měsíční výše 300 Kč.

Výše příspěvku účastníka může být v průběhu života smlouvy z vůle účastníka měněn. Změna nabývá účinnosti nejpozději do tří kalendářních měsíců od doručení oznámení o změně.⁶⁸ Standardně je změna zpracována s účinností od prvního dne měsíce následujícího po měsíci doručení oznámení. Změny výše příspěvků nelze provádět zpětně.

Měsíční výše příspěvku je splatná vždy do konce každého měsíce, a pokud není v tomto měsíci zaplacená, je považována za příspěvek na měsíc následující. Příspěvek účastníka musí být uhrazen za každý kalendářní měsíc včas a v minimální výši 100,- Kč jinak nelze takový měsíc započítat do spořicí doby, která je jedním z parametrů vyhodnocovaných pro přiznání nároku na dávku ze smlouvy o doplňkovém penzijním spoření.

7.2.2 Přerušeni nebo doklad placeni příspěvků účastníka

Účastník může na svoji žádost smlouvu o doplňkovém penzijním spoření přerušit, toto přerušeni je reprezentováno staven „Přerušeni“ a má konkrétní dopady na život smlouvy. Před prvním přerušeni smlouvy je třeba, aby účastník platil příspěvky nejméně po dobu 36 měsíců, pro každé další přerušeni smlouvy je nutné vždy třeba placeni nejméně po dobu 12 měsíců od posledního přerušeni. Pokud je smlouva přerušena, může si účastník sjednat jinou smlouvu o doplňkovém penzijním spoření shodné nebo i jiné penzijní společnosti. Pro obnovení smlouvy však nesmí mít jinou aktivní smlouvu ve III. pilíři. Doba přerušeni placeni příspěvku se nezapočítává do spořicí doby.⁶⁹

Účastník může požádat také o odklad placeni příspěvků a dodatečně tyto příspěvky doplatit, v tom případě se mu pak tato doba započte do spořicí doby. V době odkladu nelze sjednat jinou smlouvu účastníka ve III. pilíři.⁷⁰

---

⁶⁸ § 9 odst. 3 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁶⁹ § 11 odst. 3 a 4 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

⁷⁰ § 11 odst. 1 a 2 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

7.2.3 Určené osoby na smlouvě a jejich změna

Úmrtím účastníka smlouva o doplňkovém penzijním spoření zaniká k datu úmrtí. Smlouva musí být jednorázově vypořádána, pro tento případ může ve své smlouvě účastník stanovit jednu nebo více fyzických osob, kterým pak vznikne automaticky nárok na toto vypořádání (dále jen určené osoby). Pokud na smlouvě nejsou k datu úmrtí účastníka stanoveny žádné určené osoby, stávají se prostředky ze smlouvy předmětem dědictví. Podíl určených osob stanoví účastník ve smlouvě popř. dodatku, kterým tyto osoby sjednává, pokud podíl není stanoven, má se za to, že každé z určených osob náleží shodný podíl.⁷¹ V průběhu života smlouvy může účastník tyto osoby změnit, změna má účinnost dnem doručení do penzijní společnosti. Protože jde o závažnou změnu smlouvy, musí být tato změna provedena písemně a často je vyžadován také ověřený podpis účastníka.

---

⁷¹ § 5 odst. 5 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

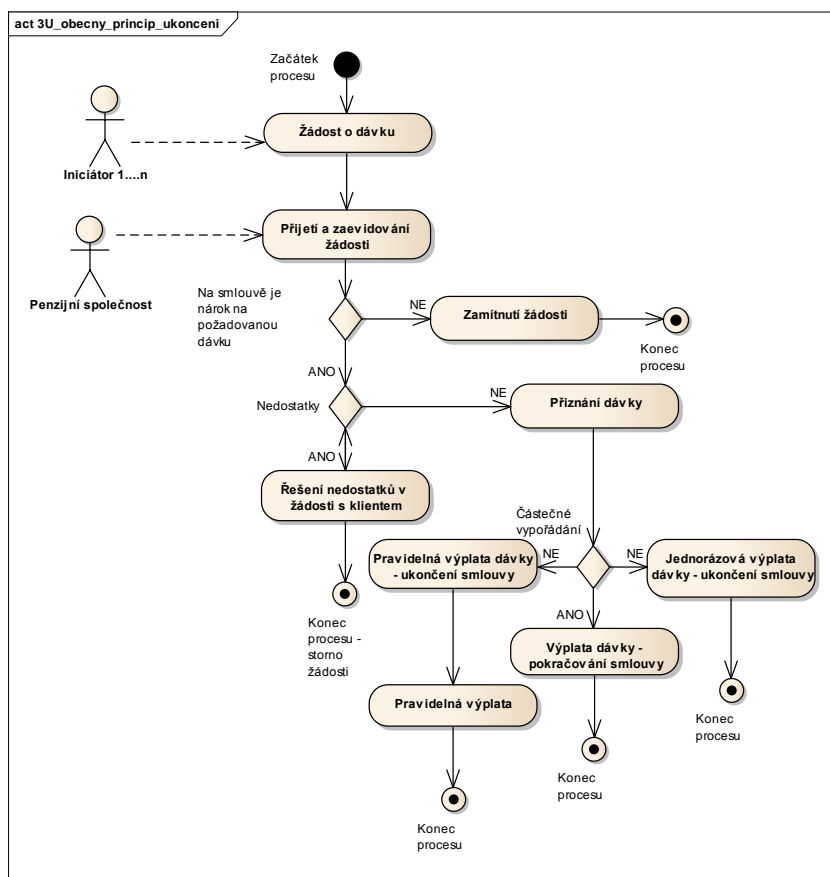
7.3 Zánik smlouvy o doplňkovém penzijním spoření

V případě doplňkového penzijního spoření nemusí jít vždy současně s vypořádáním smlouvy též o zánik smlouvy. Právně je žádost o dávku a žádost o ukončení smlouvy považována za dva různé akty, procesně však i částečné vypořádání smlouvy, tedy takové, které nevede k ukončení smlouvy, spadá do zániků, resp. oblasti ukončování. Tato situace se týká zejména tzv. předdůchodů. Stejně jako u důchodového spoření i v případě doplňkového penzijního spoření vstupuje v případě některých dávek do procesu pojišťovna, tentokrát však již bez přímé interakce s penzijní společností. Smlouva o doplňkovém penzijním spoření se sjednává na dobu neurčitou, vznik nároku na dávku není důvodem pro zánik smlouvy, účastník může spořit i po dosažení tohoto nároku.

Ve 3. pilíři je standardně iniciátorem žádosti o dávku účastník, penzijní společnost zaeviduje tuto žádost a v první řadě posoudí, zda je ze smlouvy nárok právě na požadovanou dávku, pokud ne, tuto žádost zamítne. Pokud nárok existuje, ale chybí některé podklady pro ověření oprávněnosti nároku, řeší tuto situaci penzijní společnost s účastníkem. Shodně se postupuje v případě neuhrazení poplatku, kterými může penzijní společnost za určitých okolností přiznání dávky podmiňovat, týká se převodu a odbytného.

Pokud jsou všechny předpoklady splněny, je po uplynutí stanovené lhůty splatnosti provedeno tzv. přiznání dávky, provedou se znovu všechny kontroly pro přiznání nároku a také je vyčíslena dávka a její jednotlivé části. Dále následuje výplata dávky účastníku, popř. jiným určeným příjemcům. V případě pravidelné výplaty penze je tato dávka také vyčíslena, a pak vyplácena dle stanovené definice v pravidelných dávkách. Pokud přiznaná dávka nevyčerpá veškeré prostředky ze smlouvy, smlouva se neukončuje a účastník může pokračovat ve spoření.

Obr. 10 - Standardní proces ukončení III pilíř.

Zdroj: Vlastní zpracování.

7.3.1 Starobní a invalidní penze na určenou dobu

Nárok na dávku vzniká účastníkovi při dosažení stanovené spořicí doby a dosažením požadovaného věku v případě starobní penze nebo splněním podmínky pobírání invalidního důchodu v případě invalidní penze⁷² (dále jen nárok na penzi). Příjemcem těchto dávek může být pouze účastník, nejde tedy o dávky, které lze ze smlouvy nárokovat v případě úmrtí klienta.

Iniciátorem žádosti o dávku je vždy účastník. Účastník v této žádosti určí buď dobu, nebo výši splátek, doba je pak odvozena od této výše do vyčerpání naspořených prostředků. Postupně jsou prostředky vypláceny

⁷² § 20 odst.1 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

účastníku v pravidelných splátkách, přičemž výplatu lze na žádost účastníka i opakovaně pozastavit.

7.3.2 Úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi a pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu.

Dávky jsou přiznávány v případě, že účastníku vznik nárok na penzi. Na žádost účastníka sdělí penzijní společnost výši naspořených prostředků. Účastník nezávisle na penzijní společnosti uzavře s pojišťovnou pojistnou smlouvu. Na základě předložení této smlouvy účastníkem penzijní společnosti provede jednorázovou úhradu pojistného na účet pojišťovny a sdělí jí také výši naspořených prostředků a státních příspěvků na smlouvě. V případě, že pojistná smlouva nesplňuje vymezené podmínky, musí tuto skutečnost oznámit penzijní společnost ve stanovené lhůtě účastníkovi.⁷³ Výplatu pravidelných splátek provádí dále pojišťovna, z hlediska penzijní společnosti je smlouva vypořádána.

7.3.3 Jednorázové vyrovnání a odbytné

Účastník může zvolit kombinaci pravidelné penze nebo úhrady jednorázového pojistného a jednorázového vyrovnání pro výplatu zbývajících prostředků, pokud je první zvolenou dávkou zcela nevyčerpal nebo nealokoval na výplatu pravidelných splátek.

Jednorázové vyrovnání je vyplaceno určeným osobám nebo pozůstalým v rámci dědického řízení v případě, že mu již vznikl nárok na penzi. I v případě, že již byla k datu úmrtí vyplácena pravidelná penze, jsou formou jednorázového vyrovnání vyplaceny zbývajících prostředky ze smlouvy.

Účastník může o jednorázové vyrovnání požádat také místo pravidelné penze, pokud již splnil nárok.

Odbytné je vyplaceno účastníkovi na základě jeho žádosti, pokud se na tom s penzijní společností dohodne. V případě úmrtí je odbytné vyplaceno

---

⁷³ § 23 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

pozůstalým osobám v rámci dědického řízení nebo určeným osobám, pokud k datu úmrtí účastníka na smlouvě nevznikl nárok. V případě odbytného jsou prostředky naspořené na smlouvě kráceny o připsaný státní příspěvek, který je navrácen státu.

7.3.4 Převod prostředků účastníka k jiné penzijní společnosti

Stejně jako v důchodovém spoření je v doplňkovém penzijním spoření umožněn účastníku na jeho žádost přechod z jedné penzijní společnosti k jiné. V rámci tohoto převodu si účastník převádí veškeré naspořené prostředky včetně státních příspěvků a také naspořenou dobu, která je mu započítána na smlouvu novou. V případě, že již ze smlouvy vznikl účastníku nárok na penzi, nelze převod provést. Převod je z hlediska penzijní společnosti nežádoucí, protože přichází o klienta a bývá v zákonem povolené míře zpoplatněn.

Je umožněn i převod účastníka z transformovaného fondu do účastnických fondů shodné penzijní společnosti. Tento převod je však možný pouze v rámci shodné penzijní společnosti. Pro realizaci takového převodu uzavírá účastník smlouvu o doplňkovém penzijním spoření a ukončuje smlouvu v transformovaném fondu převodem. Na novou smlouvu jsou sice převedeny prostředky i spořicí doba, ale fakticky dojde ke zrušení smlouvy o penzijním připojištění a sjednání nové smlouvy podle nových podmínek.

Procesně jsou převody realizovány převodem prostředků a vygenerováním tzv. zápočtového listu, což datová věta ke každé převáděné smlouvě obsahující rozpad prostředků na jednotlivé penze a státní příspěvky. Zápočtové listy si předávají penzijní společnosti v dohodnutém jednotném formátu.

7.3.5 Předdůchod

Nejde o typ dávky, jde o prostředek, jak umožnit osobám ve věku blízkému důchodovému věku až 5 let, čerpání prostředků z doplňkového penzijního spoření. Dalším cílem je zajistit, aby toto čerpání nemělo negativní vliv na výši jejich důchodu z průběžného I. pilíře.

Předdůchody lze čerpat formou starobní penze na určenou dobu, úhradou jednorázového pojistného pro doživotní penzi a pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu. Tato forma čerpání není umožněna formou jednorázového vyrovnání. Účastník může formou předdůchodu čerpat pouze část naspořených prostředků a ostatní prostředky čerpat až po dosažení důchodového věku formou jednorázového vyrovnání.

Při čerpání předdůchodu nad určitou výši měsíční splátky, je doba pobírání této dávky pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu v systému důchodového pojištění považována za vyloučenou dobu, a to až do dne dosažení důchodového věku. Účastník dále nemusí hradit po tuto dobu zdravotní pojištění. Předdůchod je pro účastníka výhodnější oproti klasickému předčasnému důchodu, který je možné čerpat z I. pilíře a který má pak negativní dopad na výši starobního důchodu z I. pilíře.

Právě předdůchod může být motivací pro převody smluv z transformovaných fondů do účastnických fondů doplňkového penzijního spoření. Protože je spořicí doba součástí převodu, mohou vznikat nároky na předdůchody již v první polovině roku 2013 okamžitě, od klientů se očekává značný zájem o tuto formu čerpání.

7.4 Doplnkové penzijní spoření a penzijní připojištění

Doplňkové penzijní spoření na trhu penzijních produktů de facto nahrazuje původní penzijní připojištění. Tento produkt byl na českém trhu sjednáván téměř 20 let. Aktivní smlouvy dle původních podmínek dožijí, což v případě penzijního připojištění může trvat několik desítek let. Takže z hlediska správy klienta nejde rozhodně o produkt zanikající. Co však vedlo občany k tomu, že před koncem roku 2012 sjednali rekordní počty nových smluv penzijního připojištění? Důležitou motivací jsou, jednak garance nezáporného zhodnocení vložených prostředků a také možnost sjednání tzv. výsluhové penze.

Garance nezáporného zhodnocení: jinými slovy v případě že hospodaření penzijního fondu skončí ztrátou, kryje tuto ztrátu penzijní fond z nerozděleného zisku nebo jiných rezervních fondů, v krajním případě snížením základního kapitálu. Účastníci tedy nepocítí tuto ztrátu v podobě znehodnocení vložených prostředků. Tato garance v případě doplňkového penzijního spoření již není zakotvena. Na druhou stranu v doplňkovém penzijním spoření může účastník být s určitou mírou rizika pozitivně ovlivnit zhodnocení svých prostředků volbou dynamičtější investiční strategie.

Výsluhová penze: možnost po patnácti letech spoření (spořicí doba) vybrat až 50 % naspořených prostředků formou jednorázového vyrovnání nebo pravidelné penze bez ztráty státního příspěvku a dále pokračovat ve spoření na starobní penzi. Tento typ penze již není v doplňkovém penzijním spoření podporován.

8. Penzijní společnosti na českém trhu

Od ledna 2013 došlo k transformaci penzijních fondů v penzijní společnosti a vzniku dvou nových penzijních společností.

Některé penzijní společnosti provozují pouze účastnické fondy ve III. pilíři vč. transformovaného, většina z nich i důchodové fondy ve II. pilíři.

Penzijní společnost České pojišťovny, leader na českém trhu v oblasti penzijního připojištění, od ledna spravuje transformovaných fond, otevřela nové účastnické fondy Dynamický, Vyvážený, Konzervativní a Spořicí ve III. pilíři a důchodové fondy ve II. pilíři.

Penzijní společnost Raiffeisen, vznikla jako nová penzijní společnost, otevřela 3 účastnické fondy ve III. pilíři, a to konkrétně Povinný konzervativní, Chráněný a Růstový účastnický fond. Tato penzijní společnost provozuje také II. pilíř.

Conseq penzijní společnost, původně investiční společnost vznikla jako nová penzijní společnost a otevřela účastnické fondy ve III. pilíři.

KB Penzijní společnost, v penzijním připojištění patří k jedné z největších na českém trhu, otevřela důchodové fondy ve II. pilíři a ve III. pilíři spravuje kromě transformovaného fondu nové účastnické fondy dynamický, vyvážený, konzervativní a zajištěný účastnický.

Česká spořitelna – penzijní společnost, v počtu klientů penzijního připojištění zaujímá druhé místo na trhu. Od ledna provozuje transformovaný fond, konzervativní, vyvážený a dynamický účastnický fond ve III. pilíři a také důchodové fondy ve II. pilíři.

ČSOB Penzijní společnost, do konce roku 2011 nabízela dva penzijní fondy, čímž byla na českém trhu unikátní. Šlo o fond Progres a fond Stabilita, na konci roku 2011 byly sloučeny do jednoho. Po penzijní reformě otevřela důchodové fondy ve II. pilíři a ve III. pilíři účastnické fondy konzervativní, garantovaný, vyvážený a dynamický.

Allianz penzijní společnost, také původně penzijní fond, který nyní provozuje jak důchodové fondy ve II. pilíři tak také účastnické fondy ve III. pilíři a to fondy konzervativní, vyvážený, dynamický a fond Selection.

ING penzijní společnost, těsně před spuštěním penzijní reformy se tato společnost rozhodla nevstoupit do II. pilíře a důchodové fondy nakonec opravdu neotevřela. Provozuje pouze III. pilíř v transformovaném fondu a v účastnických fondech Penze 2030, Penze 2040, ve Fondu světových akcií a povinném konzervativním fondu.

AXA penzijní společnost, také provozovala penzijní připojištění, původně jako Winterthur penzijní fond, od roku 2007 jako AXA penzijní fond. Prošla transformací v penzijní společnost, ale provozuje pouze III. pilíř v transformovaném fondu a v účastnických fondech Konzervativním, Dluhopisovém a Smíšeném. Do II. pilíře se zapojila pouze jako investiční zprostředkovatel a nabízí svým klientům důchodové spoření od KB Penzijní společnosti.

AEGON Penzijní společnost, jako penzijní fond jeden z nejnovějších, vznikl v roce 2007. Tato penzijní společnost podporuje pouze III. pilíř, zatím pouze v transformovaném fondu.

Generali penzijní společnost, taktéž podporuje transformovaný fond ve III. pilíři.

Penzijní společnosti k otevření důchodových fondů ve II. pilíři potřebují povolení České národní banky, avšak k provozování těchto fondů ukládá zákon ve lhůtě 24 měsíců dosáhnout alespoň 50 000 účastníků. Co se týká III. pilíře je třeba zahájit činnost, tzn. otevřít minimálně povinný konzervativní účastnický fond maximálně do 1 roku od udělení povolení k činnosti.

ZÁVĚR

Téma penzijní reformy je u nás stále velmi aktuální, koncem roku 2012 byla pozornost zaměřena na přípravu a spuštění reformy. Nyní zhruba dva měsíce po jejím startu se pozornost obrací i na první hodnocení a to jak na zhodnocení příprav na reformu z hlediska procesního a organizačního, tak také z hlediska obchodního úspěchu. To, jak dobře, nebo naopak nedostatečně je penzijní reforma upravena legislativně se ukázalo již v rámci příprav. Nepříjemným faktorem byla pro všechny zúčastněné především nejistota, zda bude penzijní reforma vůbec spuštěna a také nestálost a vágnost legislativy, která se ustálila až těsně před koncem roku 2012. Svoji roli při přípravách na tuto významnou změnu v oblasti penzijních produktů sehrály také spolupracující subjekty v první řadě reprezentované Centrálním registrem smluv jako státní institucí, bez níž není možné valnou část důležitých procesů souvisejících s II. pilířem vůbec realizovat. Nutno podotknout, že se podařilo v této oblasti zvládnout procesy související se vznikem smlouvy ve II. pilíři, ale vyžadovalo to ze strany penzijních společností častou improvizaci a značnou flexibilitu. Z tohoto hlediska je v podstatě dobře, že počty sjednaných smluv ve II. pilíř stoupají spíše pozvolna. V druhé polovině února se podle Ministerstva financí počet žádostí o registraci smluv o důchodovém spoření pohyboval okolo 7300, výraznější nárůst přitom nastal až v únoru, v lednu se jednalo řádově o stovky smluv ze všech penzijních společností.⁷⁴ Ostatní procesy, které vyžadují interakci s Centrálním registrem smluv jsou na tom z hlediska přípravy ještě o poznání hůř a penzijní společnosti mohou nyní pouze usuzovat ze zákona, jak asi budou vypadat. V této oblasti přípravy zdaleka nekončí.

---

⁷⁴ ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA MF. *Správu pojistného na důchodové spoření ve II. pilíři zajišťuje Finanční správa ČR.* [online]. 20.2.2013 [cit. 2013-03-10]. Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spravu-pojistneho-na-duchodove-sporeni-ve-ii-piliri-zajistuje-financi-sprava-cr-29329.html?utm_source=portal&utm_medium=web&utm_campaign=clanky_souvisejici

Tyto uvedené důvody měly samozřejmě vliv i na míru rozpracovanosti a návrh procesů v praktické části této diplomové práce, kdy je na první pohled zřejmé, že největší míra detailu navržených procesů se týká procesů vzniku smlouvy. To je způsobeno především tím, že je to první proces, který je využíván v praxi od 1.1.2013. K tomuto tématu existuje tedy nejvíce podkladů jak v rámci penzijní společnosti tak i mimo ni a byla na něj při přípravách k počátku roku 2013 zaměřena největší pozornost. Nicméně cílem této diplomové práce bylo postihnout, pokud ne přímo veškeré procesy, tak alespoň veškeré oblasti, kde mohou procesy vznikat. Z tohoto důvodu jsem volila rozdělení praktické části v první řadě dle produktu, v druhé řadě dle celého životního cyklu smlouvy. Tímto způsobem byl vymezen logický rámec řešené problematiky, který je tak poměrně komplexní. Aby byl celý tento rámec v rámci práce pokryt, bylo třeba se v některých oblastech omezit pouze na návrh základních procesů a spíše pozitivních scénářů.

Kromě konkrétních procesů je v praktické části navržen postup vzniku a konstrukce produktu, cílem této kapitoly bylo především poukázat na to, že i tento netriviální proces byl nedílnou součástí přípravy na penzijní reformu a nutným vstupem pro tvorbu dílčích podnikových procesů.

Obchodní úspěch penzijní reformy z hlediska počtu sjednaných smluv ve II. pilíři ke konci února 2013 je spíše negativní oproti původním očekáváním. Penzijní společnosti předpokládaly zapojení cca 15 procent ekonomicky aktivního obyvatelstva, což je něco kolem 700 až 750 tisíc účastníků. Realita těmto očekáváním zatím neodpovídá. Zvýšení zájmu je očekáváno zejména ke konci prvního pololetí roku 2013, kdy končí možnost sjednat si II. pilíř občanům starším 35 let. Ve III. pilíři jsou počty nových smluv od ledna 2013 zatím také poměrně nízké, což je způsobeno především tím, že ke konci roku 2012 projeví občané zvýšený zájem o sjednání původního penzijního připojištění.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARLOW, Jim. NEUSTADT, Illa. *UML 2 a unifikovaný proces vývoje aplikací*
Objektově orientovaná analýza a návrh prakticky. Computer Press, 2007.

ISBN 978-80-251-1503-9

BEZDĚK, Vladimír, et al.. *Závěrečná zpráva - Důchodová reforma : možnosti*
a výhledy. In 1 vyd. Praha : Úřad vlády ČR, 2005.

BUCHALCEVOVÁ, Alena. *Metodiky budování informačních systémů*.

Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2009.

ISBN 978-80-245-1540-3

ČESKÁ DAŇOVÁ SPRÁVA MF. *Správu pojistného na důchodové spoření ve*
II. pilíři zajišťuje Finanční správa ČR. [online]. 20.2.2013 [cit. 2013-03-10].

Dostupné z: http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spravu-pojistneho-na-duchodove-sporeni-ve-ii-piliri-zajistuje-financni-sprava-cr-29329.html?utm_source=portal&utm_medium=web&utm_campaign=clanky_souvisejici

Česko. Zákon č. 427/2011 o doplňkovém penzijním spoření ze dne 28.12.2011.
In: *Sbírka zákonů České republiky*. roč. 2011, 149.

Česko. Zákon č. 426/2011 o důchodovém spoření ze dne 28.12.2011.
In: *Sbírka zákonů České republiky*. roč. 2011, 149.

Česko. Zákon č. 403/2012 kterým se mění zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, a další související zákony ze dne 25.10.2012. In: *Sbírka zákonů České republiky*. roč. 2012, 148.

Česko. Zákon č. 397/2012 o pojistném na důchodové spoření ze dne 7.9.2012. In: *Sbírka zákonů České republiky*. roč. 2012, 146.

Česko. Zákon č. 155/1995 o důchodovém pojištění ze dne 30.6.1995. In: *Sbírka zákonů České republiky*. roč. 1995, 41.

Důchodové a penzijní spoření: zákon o důchodovém spoření, zákon o doplňkovém penzijním spoření, zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem, zákon o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění, prováděcí vyhlášky : podle stavu k 7.1.2013/. Ostrava: Sagit, 2013, sv. ÚZ. ISBN 978-80-7208-954-3.

DUŠEK Libor, SCHNEIDER Ondřej: *Krátká studie - Jaký důchod nás čeká? Alternativy vývoje státního průběžného důchodového systému* [online]. 1.10.2012 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: http://idea.cerge-ei.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=7&Itemid=10

FOJTÍK, Evžen. *Investování s důchodovými fondy*. [online]. 4.2.2013 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/378413-investovani-s- Duchodovymi-fondy//>

HOVORKA, Jiří. *Důchodová reforma: Jaké změny vlastně platí a co Klaus vetoval*. [online]. 25.9.2012 [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/grafika/2012/09/25/duchodova-reforma-prehled-veto/?cid=760839#5>

KLAZAR, Stanislav. *Redistribuční dopady zdanění a důchodového systému a jejich reform*. Wolters Kluwer ČR 2011. ISBN 978-80-7357-702-5.

NĚMEC, Jan. Speciál průvodce penzijní reformou: Bitva o budoucí důchodce začíná. *Ekonom.* 2012, LVI, č. 46. ISSN 1210-0714.

PENZIJNÍ SPOLEČNOST ČESKÉ POJIŠŤOVNY, a.s. *Všeobecné obchodní podmínky č. 1.* Dostupné z: <http://www.pfcp.cz/o-nas/ke-stazeni/vseobecne-obchodni-podminky.html>

Předpis č. 341/2012 Sb.: Vyhláška o rozsahu činností depozitáře důchodového fondu a depozitáře účastnického fondu. ze dne 21.09.2012. In: *Sbírka zákonů České republiky.* roč. 2012, 125.

Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-341>

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBR. 1 - SUBJEKTY PO REFORMĚ A JEJICH USPOŘADÁNÍ	18
OBR. 2 – EXT. SUBJEKTY A JEJICH SPOLUPRÁCE S PENZIJNÍ. SPOL. – II. PILÍŘ	23
OBR. 3 - EXT. SUBJEKTY A JEJICH SPOLUPRÁCE S PENZIJNÍ. SPOL. - III. PILÍŘ	27
OBR. 4 - KONSTRUKCE PRODUKTU	32
OBR. 5 - DESIGN PROCESŮ	34
OBR. 6 - PROCES VZNIKU SMLOUVY II. PILÍŘ	40
OBR. 7 - ZAÚČTOVÁNÍ PLATBY POJISTNÉHO	44
OBR. 8 – ZÁVAZNÁ NABÍDKA	49
OBR. 9 – PROCES VZNIKU SMLOUVY III. PILÍŘ	56
OBR. 10 - STANDARDNÍ PROCES UKONČENÍ III PILÍŘ.	61

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Václava Říhová

Obor: Evropská hospodářskosprávní studia

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Transformace penzijního fondu v penzijní společnost
z hlediska správy klienta

Rok: 2013

Počet stran bez příloh: 73

Celkový počet stran příloh: 0

Počet titulů české literatury a pramenů: 11

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 0

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: Mgr. Martina Tothová